

Č í s l o 3. / 82 2

S E R A F I N S K Ý

S V E T

Úvahy a zaujímavosti z františkánskeho sveta

O B S A H :

Zo spisov Otca Maximiliána KOLBENO : Všetci máme možnosť stať sa svätými	2
Mesačná úvaha : Môžeme sa i dnes radovať ?	3
Lorek Skwarnicki : Prosba k sv. Františkovi	6
Dve state z Okružného listu všetkým františkánskym rádom z Veľkej Noci 1981 k oslave 800. výročia narodenia sv. Františka z Assisi	7
List genrálnych ministrov štyroch františkánskych rodín všetkým bratom a sestram	10
Spravodlivosť a mier	10
Svätý Otec Ján Pavol II. vo Fatime 12.-15.5.1982	12
- Akt odovzdania Cirkvi a sveta Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie	15
Aktuality	17
Nové knihy	20

Zo spisov Otca Maximiliána Kolbeho :

Všetci máme možnost stať sa svätými .

Do Niepokalanowa prichádzajú z rôznych strán rôzni bratia. Majú tiež rôzne povahy. Jedno však majú vo väčšej alebo menšej miere spoločné, totiž ťažkosť, že by chceli byť dobrí - a nemôžu. Tolké úsilie už vynaložili, tolko mesiacov alebo možno i rokov sa namáhali, a zdá sa, že miesto toho aby sa stávali lepšími, ide to s nimi k horšiemu. Z hľadiska tejto ťažkosti treba rozlíšiť dve kategórie bratov :

- do prvej môžeme zaradiť tých, ktorí chcú byť dobrí a usilovne pracujú na tom, aby sa nimi stali,
- do druhej tých, ktorí by chceli byť dobrí, ale nechcú, aby ich získanie dokonalosti stálo námahu. Je totiž rozdiel medzi "chcem" a "chcel by som".

Keby sa niekto veľmi namáhal, ale nevidel by výsledky, ak chce, je na dobrej ceste a dosiahne svätosť. I keby sa staré zlozvyky vrátili, i keby došlo k pokleskom, dokonca ťažkým, dokiaľ chce, všetko je v poriadku. Zle by bolo od tej chvíle, keby založil ruky a povedal: "Moje úsilie je zbytočné". Satanovi ide práve o to, aby nás dostal do takéhoto znechutenia.

Čo treba povedať tým, ktorí si hovoria : Chcel by som, ale nemôžem? Nič iné, len aby chceli chcieť. To bude prvý krok. Chcem - to značí: Používam všetky prostriedky; a chcel by som, to je : bojím sa použiť všetky prostriedky, pretože niektoré by veľmi obmedzili moju sebalásku. Takéto duše majú v sebe ešte mnoho sebeckva. Treba chcieť, aby sa človek stal svätým.

Svätý Augustín bol veľmi zlý, dokonca skazený, ale si povedal: : Tí a tí mohli byť svätí, tak teda aj ty, Augustín", a pretože chcel, stal sa svätým. Ak niekto povie, že musí byť svätý, tak ním bude. Takto postupoval sv. Benedikt a mnoho iných. Raz sa ho opýtala jeho sestra Scholastika, čo treba robiť, aby sa človek stal svätým. Povedal jej iba jedno: chcieť. Nie je treba nič viac, iba chcieť.

Vo svätom Písme je napísané, že spravodlivý sedemkrát za deň padne. My padneme viackrát. Ale musíme stále vstávať. Kto by povedal: dost, už sa nedá nič robiť, je pyšný, pretože svoju silu zakladá na sebe. Našou silou však má byť Božia milosť. Pán Boh môže dopúšťať tie pády, aby sme poznali, že sme ničím. Všetci máme možnosť stať sa svätými. Či kanonizovaný? To nie je podmienka svätosti, lebo Pán Boh dvíha na oltáre iba tie duše, v ktorých nám chce dať vzor, ukázať nám príklad, ako máme postupovať. Kto hovorí, že musí byť svätý, stane sa ním, lebo Pán Boh každému dá milosť; nemôže však porušiť slobodnú vôľu.

Sme pred sviatkom Sprostredkovateľky milostí. Posvätenie je iba dielom Božej milosti. Kde teda pôjdeme pre milosť, ak nie k Sprostredkovateľke všetkých milostí, k Nepoškvrnenej? Ako máme hľadať Ježiša, ak nie skrze ňu? Jednoducho máme byť vychovaní Pannou Máriou. Podľa Ježišovho vzoru: veď kto iný vychoval Pána Ježiša, ak nie ona?

Preto ak niekto chce a nevidí výsledky, ale celkom sa oddá Nepoškvrnenej, aby s ním urobila čo sa jej líbi, dosiahne dokonalosť a bude svätý. Venujme bez výhrad svoju dôveru Nepoškvrnenej, oddajme sa jej bez obmedzenia a rýchlo, veľmi rýchlo sa stane svätými.

Mesačná úvaha :

Môžeme sa i dnes radovať ?

Naši predkovia hovorievali : Veselá myseľ - pol zdravia.
Thomas Carlyle napísal: "V smiechu je kľúč, ktorým sa nám otvorí celý človek".

Smiech je základný prejav radosti, dokiaľ ovšem máme na mysli smiech čistý, nezakalený. Ján Pavol I. povedal : "Sv. Tomáš Akvinský počíta ku čnostiam i iucunditas, t.j. schopnosť prijímať počuté a udalosti s humorom a potom premieňať vo veselosť a veselo rozprávať ďalej". Ďalej hovorí: "I sv. Augustín doporučuje veselosť, pretože víťazí nad pesimizmom a rozháňa mračná. Sme pozvaní, aby sme sa navzájom povzbudzovali nevinnými radostami, ktoré cestou nachádzame. Kto rozveseľuje, kto pripravuje radosť, zasluhuje slovo: dobre, služobník dobrý. Vojdi do radosti svojho Pána /Mt 25, 21/"

Kľaknime si pred krížom, utíchnime a počúvame!...

Čo počujeme vo svojej duši? Nekľud, obavy, starosti, možno i strach. Ohlušujúce, úzkostlivé, vzrušujúce slová, ktorých je plno vo vzduchu, ktoré denne počujeme a vidíme v televízii, rozhlase, tlači, v zamestnaní, dopravných prostriedkoch, obchodoch, všade. Rast zbrojenia; lokálne vojny, hrozba svetovej vojny, znečistenie životného prostredia, nedostatok tovaru, hlad a bieda, politické procesy, vojenské prevraty, teror a iné. Možno žiadna krajina na svete nie je od tohto ušetrená. Hovorí sa o kríze morálky, civilizácie. Človek nemá kľud, žije v sústavnej tiesni a obave - alebo vyjadrené moderným slovom - v sústavnom strese.

Necítite túto úzkosť a neistotu vo dne i v noci, necítite ju i pred Pánom vo svätostánku, necítite ju teraz, keď kľáčite pred krížom? Istotne všetci cítíme, že v tejto úzkosti nám nie je dobre, že naša duša - ako všetky duše - túžia po pokoji. Možno mať dnes v duši pokoj?

Možno mať dnes v duši dokonca úprimnú a pokojnú radosť?
Nie je a je.

Bezbožní nemajú pokoj, hovorí Izaiáš /Iz 48, 22/. Kto prežíva svoj život iba na tejto zemi, iba v tomto pozemskom živote, nemá mnoho dôvodov na pokoj a radosť. Snáď môže na chvíľu zabudnúť na hroziace utrpenie, na hroziace straty a strasti, ale nemôže ich odohnať!

Bojí sa i mnohých veriacich, nábožných ľudí. Trápi sa stratou nejakého majetku, určitých slobôd, existenčných istôt, predstavami budúcnosti... Sú smutní a úzkostliví, boja sa toľkých hriechov, ľží a nenávisti... Je možné, aby mali pokoj a dokonca radosť ?

Áno : Môžu mať a majú toľko pokoja a radosti, koľko majú skutočnej viery.

Spomíname 800. výročie narodenia sv. Františka z Assisi. Nazývame ho tiež svätcom radosti. "Traja druhovia" o ňom píše, že už od prirodzenosti bol veselej, radostnej mysle. Po jeho obrátení bol tento duševný stav u neho premenený v duchovný a nadprirodzený stav. Hovorieval: "Diabol sa najviac raduje, keď môže Božiemu služobníkovi vytrhnúť radosť ducha". "Zlí duchovia nezmôžu nič proti služobníkovi Krista, keď ho zastihnú naplneného svätou radosťou. Ak je však myseľ malátna, bez útechy a smutná, ľahko sa stane korisťou smútku alebo márných radovánok"/2 Cel 125/

Dnešný svet je smadný a hladný po tom, aby nás počul sa smiať. Naša zakríknutosť a obavy sú mu nanič. Sme predsa deti toho, ktorý na Veľkú Noc vstal z mŕtvych, sme deti naplnené Bohom, ktorý nás oslobodzuje od smrti a osušuje naše slzy.

Jeden neveriaci povedal: "Vy veriaci by ste mali upadnúť od extázy pred vašim Bohom, alebo kričať od radosti; jedno alebo druhé". Zachej kričal od radosti. Nepoznal Pána tak, ako ho poznáme my - a so smiechom obetoval svoj majetok.

Neide o to, aby sme sa smiali tak, že by sme urážali v biede, žeby sme sa vysmievali bolesti, žeby sme zdrvili chorých alebo zúfalých. Náš pokoj ich však môže uspokojiť, naša nádej ich môže pozdvihnúť, naša radosť ich môže obdarovať. Tento pokoj nám umožňuje fakt, že Ježiš Kristus je pre nás všetkým. Ako napísal Karol de Foucauld: "Nech sa stane čokoľvek mne alebo iným, vo Tvojom zmŕtvychvstaní mám nevysychajúci prameň šťastia, základ šťastia, ktorý mi nič a nik nemôže ukradnúť." Preto sv. František chcel, aby bratia, ako hlásatelia evanjelia - radostnej zvesti - všade rozdávali pravú radosť. Ešte na smrteľnom lôžku povedal: "Čím iným sú bratia než ospevovateľmi Boha, ktorí majú ľudské srdce povznášať a podnecovať k duchovnej radosť?"

Františkánska radosť má tri zdroje :

- Je to radosť v Bohu, nad Bohom, z Boha, čiže Božia radosť.
- Je to radosť z chudoby.
- Tretím zdrojom je radosť z utrpenia.

Zreteľne to vyplýva z poeticky ladeného rozhovoru sv. Františka s bratom Levom, ako je uvedené v "Kvetinkách" /Fioretti/.

Keď sme si uvedomili tieto skutočnosti, zamyslime sa : Môže sa niečoho obávať ten, ktorý vie, že spočíva v dobrotivej ruke všemohúceho Boha? Môže sa báť o svetlo sviečky, kto má istotu večného všemohúceho Otca? Môže sa báť o kamienok na stráni, kto stojí na večnej Skale? Môže sa zarmucovať pre krátke utrpenie, kto má pred sebou istotu večnej blaženosti, ktorú mu nikto nemôže vziať?...

Čím je väčšia naša viera v Božiu dobrotu, všemohúcnosť a lásku, tým menej sa bojíme čohokoľvek pozemského.

Čím istejšie pred sebou vidíme večnú vlasť, tým menej sa bojíme strát pozemských.

Čím dlhšia je večnosť, tým menej záleží na veciach časných.

Čím istejšie sú nebeské dary, tým menej záleží na pozemských stratách.

Ak mám pred sebou jedinú večnú vlasť, tým menej sa môžem bezútešne zarmucovať nad vlasťou pozemskou.

Čím zreteľnejšie vidím pri všetkom Boha, tým menej sa bojím pri všetkom človeka.

A teraz viem, že klačím pred týmto všemohúcim Pánom neba i zeme, v čase i večnosti, pred Pánom anjelov, ľudí i diablov. Díva sa do môjho srdca a hovorí mi: "Ako ťa môže trápiť a zvierat niečo stvorené, keď si predo mnou, ktorý mám všetko v ruke? Malo-verný, prečo pochybuješ? Alebo si zabudol, že všetko, úplne všetko pozemské prestane a po všetkom musíš prísť ku mne? Zabudol si, potom zostanem iba ja a ty a nebo? Povedz si úprimne: "Máš málo viery! V tebe je viac viditeľný strach ako moja viditeľná moc! Ty sa bojíš viac malého pozemského utrpenia, ako veľkého utrpenia

v očistci. Viac ti záleží na kúsku zeme alebo na veci, ako na večnom nebi. Keby si viac veril, menej by si sa trápil!"

Pane, to je pravda. Pane, pomôž mi zbaviť sa nedostatku viery v Teba.

Syn môj, dcéra moja, porovnaj si to čo ťa trápi s tým, z čoho sa môžeš radovať. Trápi ťa mnoho pozemských starostí. Počuješ? Pozemských! Teda starosti, ktoré dnes sú a zajtra nebudú. Proti tomu máš istotu mojej dobroty, mojej veľkodušnosti. Istotu mojej ochrany. Istotu, že po krátkom živote na zemi budeš žiť večne a nad zlom. Ak ťa trápi hriech, máš istotu odpustenia, keď ho olutuješ. Nie je dosť dôvodov pre radosť? Ako ťa môže trápiť starosť o halier, keď máš v ruke milión? Ako ťa môže trápiť starosť o deň, keď máš istotu blažených storočí?

Keby pre nás bola viera taká istá, ako sa nám byt istý tento život, nič na svete by nás nemohlo zarmútiť. Vieme všetci, čo to znamená?

Čím viac viery, tým menej bolesti.

Čím viac viery, tým viac radosti a pokoja. Radosť nie je závislá na nikom na zemi, iba na nás samotných: koľko máme viery.

Skupina profesorov z USA prosila Matku Terezu, aby im povedala niečo, čo by im mohlo pomôcť. Odpovedala: "Usmievajte sa navzájom na seba!" A dodala: "Uyslím, že tu začína láska, že začína doma vo vašej rodine. Je to omyl, keď hovorím, že kresťanstvo začína úsmevom? Úsmev je formou dávania. Dokonca veľmi ťažkou. Odpustenie sa uskutočňuje až vtedy, keď sa môžem znova spontánne usmievať. Nič tak neoslobodzuje a neuvoľňuje mňa a ostatných ako úsmev. Toto všetko znamená: milovať bližneho bez frází, prakticky!"

Malá sv. Terézia z Lisieux musela v kláštore mnoho zničiť. Napriek tomu jej predstavená o nej píše: "Ako veľmi bola v kaplnke ponorená do modlitby a ako sa celkom obetovala práci, tak pri rekreácii prekypovala nápadmi a rozosmievala nás." Bl. Dominik Sávio o domove mládeže Don Boska v Turíne hovorieval: "Tu u nás robíme svätých s humorom". Pápež Ján Pavol I. píše: "Nikdy som nemal možnosť vrhnúť sa do rozvodnenej rieky, aby som zachránil topiaceho sa, ale veľmi často som mohol niečo požičať, napísať list alebo dať jednoduchú, malú radu. Nikdy som sa nestretol so zúrivým besným psom, ale s obťažujúcimi komármi a muchami často. Nikdy som nemal nepriateľov, ktorí by ma bili, ale mnoho ľudí ma vyrušovalo tým, že na ulici hlasno kričali, púšťali nahlas televíziu, mlskali pri jedení, hlasno zívali a búchali dvermi. Ako si pomôcť? Nerozčulovať sa. Snažiť sa mať pochopenie, ostať ticho a pokiaľ možno - pri takýchto príležitostiach sa usmievať."

Hovorí sa, že Kristus sa nikdy neusmieval. Protirečím. Keď Ježiš utešoval: Neplač, keď hovoril: Buď kludnej mysli, synu, tvoje hriechy sa ti odpúšťajú, vtedy mal isto priateľský výraz na tvári. Alebo si myslíte, že sa pozrel s kyslou a nahnevanou tvárou na lotra po pravici so slovami: Ešte dnes budeš so mnou v raji? /Lk 23, 43/. Istotne venoval dobrotivý pohľad cudzoložnici, keď jej povedal: Nikto ťa neodsúdil? Ani ja ťa neodsúdim: choď a už nehreš /Lk 7, 36-50/. A keď bral do náručia dieta a hovoril: Nechajte maličkých prísť ku mne /Mt 19, 14/, vtedy sa istotne dobrotivo usmieval.

Po všetkých týchto príkladoch a úvahách vrátne sa znovu ku sv. Františkovi z Assisi, ktorý nám dáva návod, ako si túto radosť nielen uchovať, ale aj získať. Cellano o ňom píše : "Akonáhle spozoroval, že do jeho duše vstupuje sklúčenosť, rýchlo sa ponoril do modlitby. Hovorieval totiž: Božieho služobníka môžu niek-toré veci zmiatnúť - ale potom sa má ihneď ponoriť do modlitby a pred najvyšším Otcom zotrvať tak dlho, až znova nadobudne radosť zo spasenia. Ak zotrvá v zádumčivosti, trudnomyselnosti, zväčší sa v ňom ono babylonské zlo, ktoré nahlodá srdce ako hrdza, ak nebude čoskoro odstránené slzami." /2 Cel 125/.

Áno, v Kristovi nájdeme vždy pokoj a radosť. Lebo Ježiš Kristus, Kráľ vekov, je kniežatom a darcom trvalého a nezrušiteľného pokoja. On je naše šťastie a naša radosť.

Je teda možné mať dnes radosť? Dnes je potrebné mať radosť, pretože ak v nás nebude viera, nebude nikde.

Nech je rozdávanie radosti našim príspevkom k oslave 800. výročia narodenia sv. Františka z Assisi.

Dožič mi ch-uť k jedlu, Pane, a tiež niečo, čo by som zjedol.
Daj mi zdravé telo, Pane, a nauč ma s ním zaobchodiť.
Daj mi zdravý rozum, Pane, nech vidím dobro okolo nás,
nech sa hriechom nevydesím a napraviť ho viem včas.
Daj mi mladú dušu, Pane, nech nenarieka, nerepce,
daj, nech neberiem moc vážne svoje pochabé, malé "ja".
Daj mi, prosím, humor Pane, a milosť, aby som chápal vtip,
nech mám radosť zo života a dokážem druhých potešiť.

/Sv. Tomáš Mörus, svetský frant./

- o -

Larek Skwarnicki :

Prosba k sv. Františkovi

Ktorý si staval
hniezda i vtáctvu
a cirkev zdvíhal z ruín,
povstať dal k životu
i rádu nášmu
Teba, František prosím :
Zostaň sa nás,
u Matky anjelskej
v strašlivom dvadsiatom veku,
by prišla cirkev
k obnove radostnej
a pokoj panoval v človeku.

Veď Ty si bratom
odvekej nádeje
a Otcom živej viery,
mladosťou naplnáš
ľudske srdce
k obetiam dodávaš sily.
Celý svoj život,
aj seba celých,
svatý náš patron
preto vkladáme
do rúk Ti milosťou poranených,
- ktoré už tu máš vykúpené.

- o -

"Je neodškriepiteľnou pravdou, že my všetci jedného dňa dostaneme návštevu sestry smrti, ako ju pomenoval svätý František Asiský. Niekedy sa predstaví náhle a nečakane. Ale my ostaneme spokojní, alebo lepšie povedané, nepobúrení, ak náš strom vedel, rodiť dobré ovocie. Ten, kto usilovne pracoval, odchádza, keď sa skončil deň." /Z audiencie Jána XXIII./

- o -

Okružný list všetkým františkánskym rádom z Veľkej Noci 1981
k oslave 800. výročia narodenia sv. Františka z Assisi .

Končí jubilejný rok sv. Františka a začína intenzívne naplňovanie jeho odkazu. K tejto príležitosti chceme pripomenúť dve state z Okružného listu :

Z v l á š t n a ú l o h a O F S

V tomto období sú zvlášť pozvaní k dielu františkánsky laici, ktorých sv. František zapojuje do plného kresťanského poslania. Bratia a sestry kajúceho rádu /porov. LegM 4,6; FF 1073/ prežívajú evanjeliový ideál vo svojich rodinách a tým realizujú pravú cestu posvätenia a vydávajú pravdivé svedectvo viery. S pomocou Pána, ktorý inšpiroval sv. Františka, majú využiť toto výročie, aby oživilí svoju horlivosť a pochopili hlboký zmysel svojej prítomnosti v cirkvi a vo svete. Hoci iba zbežný pohľad na dobu ich vzniku /Fior 16; FF 1845; 1 Cel 36 a 37; FF 382-385; 3 Comp 54; FF 1463; LegM 4,6; FF 1073/ je povzbudenie k horlivosti v živote podľa evanjelia, vo vydávaní svedectva a k pracovitosti. Mnoho ľudí, ktorí počúvali sv. Františka a videli predovšetkým jeho príklad, opustili márnosť sveta, zmenšili záujem o svetský majetok, žili sväto podľa svetla evanjelia a svoju starostlivosť venovali chudobným. František sa objavil ako nová hviezda, zoslaná z neba, aby ukázala ľuďom cestu spasenia, na ktorú sa trochu zabudlo. Naozaj, mnohí opustili Pána a jeho slová, zaplietli sa do hmotných záležitostí a utvrdili sa v chybách /porov. 1 Cel 36:FF 382/.

Prostredie, v ktorom teraz žijeme a rozvíjame svoju evanjelizačnú činnosť, veľmi sa nelíši od prostredia v dobe sv. Františka a prvých františkánskych terciárov. Bratia a sestry Svetského františkánskeho rádu dobre chápu, že ich spolupráca v súčasnom svete sa sústreďuje na dve základné úlohy, ktoré v sebe zahŕňujú očakávaná a úsilia :

- prehĺbiť základné vlastnosti svojej osobnosti, uvedomiť si, že vlastné poslanie je naplno platné a cenné, naplniť sa nadšením prostredníctvom evanjelia a františkánskych prameňov;
- oslobodiť sa od prehnaných požiadavok súčasného života, vytvoriť si z Krista nosnú osu rastúcej skúsenosti vo viere, otvoriť srdce duchovným a hmotným potrebám iných šlachetnou pohotovosťou k humánnym, sociálnym, ekologickým a náboženským službám, ktoré sú potrebné alebo vhodné.

Tak i v tomto čase navštívy Pán svoju zem a všetci sa budú diviť zázrakom, ktoré znovu vykoná vo svete pomocou svojich služobníkov /porov. 1 Cel 36:FF 382/. Vtedy sa stane svet radostnejší a žatva Kráľovstva bude hojnejšia, vypučia nové výhonky, otvoria sa vonné kvety a dozrú plody dobroty. Znova zazraje vďakyvzdanie, zazvučia oslavné hymny a podobne ako v dobe Chudáčika, mnohí sa naučia poznať a milovať Stvoriteľa vesmíru /porov. 1 Cel 37:FF 384/. A vesmír, vyrušený zo svojej podivuhodnej prirodzenej harmonie, môže sa opäť stať priateľom človeka.

Z á v e r

Slub všetkých františkánov.

Všetci františkáni - bratia, sestry, laici- musia cítiť v myšlienkách a citoch povzbudenie, aby podnietili novú františkánsku jar pre službu cirkvi a svetu. Náš apoštolát sa musí sústrediť

na tri myšl-ienky - hodnoty, ktoré tvorili oporný bod skúsenosti sv. Františka z Assisi : B o h , č l o v e k , s v e t . Tieto skutočnosti nie sú medzi sebou v rozpore, nevylučujú sa, naopak! Náboženský sľub nie je prekážkou pre sľub človeku a svetu, ako niektorí mýlne tvrdili. Pre správne hodnotenie tvorstva a pre účinný rozvoj celého človeka je treba pridržiavať sa toho, čo je božské.

V tomto čase milosti treba sa pustiť do práce s nadšením, vierou a láskou. Treba využiť všetky skryté sily a spôsoby, ktoré sa zdajú byť schopné budovať ľudský svet a tvorstvo, zodpovedajúce viac plánu biblických začiatkov.

Stará ušľachtilosť v novej súvislosti .

a/ Naše spásanosné pôsobenie na ľudí a prírodu predpokladá úplné zapojenie sa do tajomstva milosti a bezpodmienečnú horlivosť na ceste evanjeliovej dokonalosti.

Dokážeme predsa dať prednosť základným hodnotám františkánskeho života, ako je modlitba a rozjímanie, radostnému bratskému spoluzitiu, uplatňovaniu evanjeliových rád so zvláštnou pozornosťou ku chudobe, úplne ochotne sa dať do služieb iným, dokonalej radosti vždy a všade, hlbokoj úcte k Panne Márii a predovšetkým úplnej zhodnosti s Kristom, ktorý je cestou k Otcovej láske. Musíme byť mužmi a ženami evanjelia: živiť sa Božím slovom a rozvíjať úsilie o hlásanie evanjelia, ako to od začiatku robil sv. František a jeho spoločníci. Keď takto uskutočňujeme svoje osobné a bratské posvätenie, stávame sa živým kvasom v dnešnom svete.

Pôvodný ideál a jeho súčasný pôvab .

b/ Ak my františkáni chceme v súčasnom svete pôsobiť podmanivou silou, ktorá charakterizovala naše počiatky a posilniť sa prílivom mnohých povolaní, musíme rozjímať o vlastnej totožnosti a porovnávať sa s pôvodným ideálom. Nesúvisí snáď dnešná kríza a obmedzenie výhľadov do budúcnosti s duchovnou prázdnotou, ktorá často zmrazuje náš život a s našim prispôbovaním sa dnešnej konzumnej spoločnosti? Treba prísne spytovať svedomie so sv. Františkom pred Ukrižovaným, aby soľ zasa dostala chuť /porov. Mt 5,13; Lk 14,34; Lk 9, 50/.

Ťažiť plody z obrátenia .

c/ Pre nás všetkých je toto jubileum prozreteľnosťou udalosťou, ktorá nás nabáda položiť si otázku, ktorú dal brat Masseo sv. Františkovi: "Prečo ide za tebou celý svet a prečo ťa každý túži vidieť a počuť?" /Fior 10:FF 1838/. Nie je tomu tak preto, že Svätec z Assisi sa dokázal otvoriť účinkom milosti a obnoviť v sebe ideál evanjelia? /porov. Fior 1:FF 1826/.

Zvykol si uskutočňovať všetko, čo vstúpil a vyžadoval od druhých a preto sa najskôr sám podrobil Božiemu milosrdenstvu a zákonu lásky. Preto tiež mohol tvrdiť, že sa nebojí, žeby ho niekto našiel nedôsledným /porov. 1 Cel 36:FF 382; Leg 12,8:FF 1212; 3. Comp 54:FF 1463/. Aj dnes má František veľké sympatie a hlboký obdiv. Avšak ľudia dneška sa na neho dívajú s ľutnosťou ako na vzdialené a nenávratne dobro. Tento veľmi rozšírený názor zneje pre všetkých duchovných synov a sestry Chudáčika ako nepomenutie. V očiach súčasného človeka možno dostatočne nezobrazujeme /vo svojej dobe/ ľudské a evanjeliové hodnoty, ktorých vynikajúcim nositeľom vo svojej dobe bol sv. František! Avšak svätec z Assisi

neprijíma poverenie: On urobil s najkrajnejšou ušľachtilosťou, čo mal urobiť. Jeho nasledovníci majú v Kristovom svetle vykonať svoju úlohu. Sám to presne ustanovil, skôr ako objal sestru smrt /porov. 2 Cel 214:FF 804/.

Všetci s-a teda musíme cítiť byť radostne zaangažovaní do nepretržitej práce na Božom kráľovstve: bratia svojou službou učiteľskou a apoštolskou, avšak na prvom mieste dôslednosťou vo františkánskom povolaní, sestry rozjímavého alebo činného života, povolané k privilegovanej dôvernosti s Pánom; bratia a sestry OFS, vyvolení Bohom, aby prejavili svoju lásku a pohotovo kráčali po ceste kresťanskej dokonalosti. Nemáme však ísť po najosvedčenejších duchovných cestičkách bežných pre všetkých, ktoré usilujú o vrcholky evanjeliovej svätosti, ale sa musíme prejavovať podľa nášho zvláštneho charizmu, ktorý sledoval a navrhol sv. František z Assisi. Práve táto zvláštna spojitosť zvyrazňuje v cirkvi prítomnosť rôznych prejavov náboženského života.

To platí prirodzene i vo františkánskom okruhu, v ktorom mnohé rodiny, znamenie zázračnej životnosti, sú ako rozličné kvety serafinskej záhrady a všetky rôznym žiarením prispievajú k plnosti františkánskej charizmy v životodárnom dynamizme čností a skutkov.

Sv. František pokračuje vo svojom poslaní medzi ľuďmi našich čias prostredníctvom svojich synov a dcér. Kráča po cestách sveta ako "hlasateľ veľkého Kráľa", aby všetkým pripomínal lásku, ktorou miluje Boh človeka a všetky svoje tvory /porov. J 4, 16; Rím 5, 15-21; 8, 19-23/. Nás františkánov používa ako celku i každého zvlášť, každý náš rád alebo kongregáciu, každé spoločenstvo, jednotlivé osoby, brata, sestry, laika. František z Assisi, opravdivo Boží človek, očakáva mnoho od tých, ktorí nasledujú jeho charizmatickú skúsenosť. Nikým nechce byť sklamaný!

Ak sa my všetci, duchovní synovia Chudáčika, vrátíme k pôvodnej horlivosti v snahe o svätosť a ak sa dáme do práce v duchu evanjelia, vtedy naozaj splníme svoju úlohu v dejinách spásy a prispějeme k tomu, aby celý vesmírokúsil zblízka dynamizmus veľkonočného tajomstva /porov. Ef 1, 10; Ap 21, 1; GS 38 a 39/.

Zmyšľanie sv. Františka .

"Na všetkých, ktorí budú toto robiť a vytrvajú až do konca, spočinie Duch Pána a urobí si v nich svoj príbytok. Budú dieťkami nebeského Otca a budú konať jeho skutky. A sú snúbenci, bratmi a matkami Pána Ježiša Krista".

Sme snúbencami, keď sa verná duša spojuje prostredníctvom Ducha Svätého s Ježišom Kristom. Sme jeho bratmi, keď konáme vôľu Otca, ktorý je na nebesiach. Sme jeho matkami, keď ho nosíme v srdci a v tele s láskou a s čistým úprimným svedomím a plodíme ho svätými skutkami, ktoré majú iným svietiť ako príklad /2 Lf 48-53:FF 200; porov. 1 Lf 5-10/.

V závere svojej Záveti i vo viacerých svojich listoch zaistuje sv. František všetko Božie požehnanie tým, ktorí jeho slová prijímajú a snažia sa ich uviesť do praxe. Tiež my, predstavení a služobníci, veľmi radi vyprosujeme hojnosť nebeských milostí pre celú františkánsku rodinu, ktorá sa chystá osláviť v duchu viery osemté výročie narodenia svetca z Assisi. Nech vás požehná Pán, nech vás opatruje v radostnej službe pre neho a dá vašej práci bohatú úrodu.

Rím, 19. apríla 1981.

Podpísaní: Fr. John Vaughn, gen.min. OFM, Fr. Vitale L. Bonmarco, gen.min. OFM Conv., Fr. Pascale Rywalski, gen.min. OFM Cap., Fr. Rolland J. Paley, gen. min. OFM, Abatista kláštora II. rádu, Manuela Lattoli, predstavená Vnútornej rady OFS.

Líst generálnych ministrov štyroch františkánskych rodín
všetkým bratom a sestram.

Pokoj a dobro v našom Pánovi Ježišovi Kristovi!

Ako viete, pripravili sme minulý rok list všetkým priateľom a nasledovateľom sv. Františka o duchu, v ktorom oslavujeme 800. výročie jeho narodenia.

V tomto liste "Vykonali som, čo som mal, nech vás naučí Kristus, čo máte robiť vy" sme potvrdili, že františkánsky rok môže byť obdobím dobra iba vtedy, keď bude chápaný ako nalichava výzva k františkánskej obnove; pozvanie k duchovnej obnove a k živému svedectvu tejto obnovy vo svete a v Cirkvi.

Veľká starosť, ktorú sme v našom liste vyjadrili, ešte stále trvá: do akej miery zodpovedá naše františkánske svedectvo evanjeliovej výzve k pokoju? Žiadna spomienková oslava sv. Františka by nebola úplná, keby sme sa znovu nerozhodli byť ohlasovateľmi pokoja.

Neobmedzené závoďy v zbrojení sú jednou z najvýraznejších znakov, že máme zaujať vedúcu úlohu v mierovej činnosti. Závoďy v zbrojení znamenajú voľbu smrti miesto života, spoliehanie na zbrane miesto na Pána, cesty násillia miesto cesty pokoja. Pretože sa snažíme nasledovať so sv. Františkom Krista, musíme dať tiež svoje sily konkrétne do služieb vecí mieru.

Niektorí naši františkánski bratia a sestry na západe Spojených štátov si urobili, ako súčasť svojich jubilejných osláv, vlastný program, ktorý nazvali "Nástroje mieru". V rámci tohto programu sú okrem iného "Modlitby na púšti". Majú sa konať v Nevadaskej púšti v mieste príchodu do oblasti jadrových pokusov. Týmto modlitbám dávame svoju plnú podporu: ich cieľom je modlitba za mier, ich metóda je nenásilná, otvorené svedectvo. Nebádame k účasti i ďalších františkánov.

Tešíme sa na tento "Deň svetového mieru" a poukazujeme na tento prejav. Je jedným z mnohých ciest, po ktorých môžeme kráčať ako strojcovia mieru. Chceme privítať všetky také snahy, v ktorých sa pripájame ku všetkým ľuďom, ktorí sa snažia o mier.

S našimi bratskými pozdravmi v Kristovi.

Fr. Vitale M. Bonmarco
Min. Gen. OFM Conv.

Fr. Roland J. Paley
Min. Gen. TOR

Fr. Paschal Rywalski
Min. Gen. OFM Cap.

Fr. John Vaughn
Min. Gen. OFM

- o -

S P R A V O D L I V O S Ť A M I E R

List štyroch generálnych ministrov, uverejnený ku "Dňu svetového mieru", zameriava našu pozornosť na problém mieru a spravodlivosti.

Porozumeli sme, my františkáni, výzve evanjelia? Sme naozaj vo svete "nástrojmi mieru"? Čo podnikneme vo františkánskom okruhu?

Komisia generálnej kúrie pre spravodlivosť a mier uverejnila s listom štyroch generálnych ministrov správu, ktorá predkladá tieto otázky a sústreďuje sa na spoločné mierové akcie. Ďalej komisia pripojuje, čo rád v tomto smere podnikol:

- V mene generálneho ministra všetkých bratov bol odovzdaný p o l s k e j v l á ě prostredníctvom poľského vyslanectva v Ríme list s prosbou, aby boli oslobodení všetci pracujúci, ktorí boli internovaní po prevzatí moci armádou a aby bol zrušený vojnový stav a stanné právo.
- Komisia sa zasadzovala o 5 bratov, ktorí boli zavretí z politických dôvodov v Juhoslávii.
- Komisia sa obrátila listom na vládu E l S a l v a d o r u s prosbou, aby boli využití všetky prostriedky k zastaveniu zabíjania neozbrojených a nevinných občanov, predovšetkým starších ľudí a detí.
- V K a n a d e, v pustovne "L'Elan", Montreal, sa zúčastnili bratia od novembra 1981 do júna 1982 modlitieb, rozjímania a pôstu. Chceli hlbšie prežiť spojenie sv. Františka s Bohom v modlitbe; to bol prameň a oživovanie ich evanjeliovej starostlivosti o svet. Rozjímania boli zamerané hlavne na témy ako : Guatemala, Peru, Stredný východ, čínsky militarizmus, hospodárske plýtvanie, multinárodný priemysel, národná bezpečnosť, ideológia atď.
- V H o l a n d s k u sa mnoho bratov pripojilo k mierovému pochodu, ktorý sa uskutočnil v Amsterodame 21.11.1981, za účasti 400 tisíc ľudí, ktorí protestovali proti jadrovému vyzbrojovaniu. Medzi organizátormi pochodu boli tiež hnutia Pax Christi, v ktorom majú františkáni významnú rolu a ktorého sekretár, P. Guy Pilweg je františkánom.
- V T a l i a n s k u a N e m e c k u sa bratia zúčastnili podpisovej akcii na list juhoslávскеj vláde, protestujúci proti uzavreniu piatich bratov v Hercegovine.
- V Í r s k u sa uskutočnil 21. januára 1982 "Medzinárodný deň solidarity", v rámci ktorého sa bratia a sestry zúčastnili na eucharistickej koncelebrácii a pripojili sa k nočnej hliadke pred americkým veľvyslanectvom, aby vyjadrili svoju solidaritu s trpiacim ľuďom El Salvadoru.

Medzinárodná úroveň mal františkánsky projekt "Pôsty pre strojcov mieru", ktorý sa po prvý raz uskutočnil v dňoch 18.-25.10.81. Skupiny bratov podnikly trojdenný prísny pôst - niektorí i dlhšie. Tieto pôsty prebiehali súčasne v USA, Kanade a vo Francúzsku a zúčastnilo sa ich asi 300 bratov. Táto akcia súvisela s rozhovormi Sever-Juh v Cancune v Mexicu a jej cieľom bolo priviesť ľudí späť k tradícii modlitby a pôstu, ktoré sú biblickým výrazom našej závislosti na Bohu, zamerať sa na prehĺbenie viery, podporu a duchovné pozdvihnutie k mieru.

Štyri mesiace pred zvláštnym zasadáním Valného zhromaždenia OSN o odzbrojení, ktoré prebiehalo od 7.6. do 9.7.1982, zúčastnilo sa 35 skupín a 50 jednotlivcov v USA a ďalšie skupiny v Kanade, Francúzsku, Nemecku, Holandsku a Taliansku prísnych, až 4-týždenných pôstov.

Negatívnu stránku spravodlivosti a mieru na svete predstavujú nové prípady nespravodlivosti, násillia a smrti. P o l s k o ostáva stále v popredí. Ale tiež v El Salvadore, Guatemale a ďalších štátoch Strednej Ameriky, v rôznych krajinách Východnej Afriky, v Svernom Írsku, Juhozápadnej Ázii, všade panuje nespravodlivosť, násillie a smrť. Všade zdieľajú bratia utrpenie obyvateľstva.

S V Ā T Ý O T E C V O F A T I M E

Pápež Ján Pavol II. navštívil v dňoch 12. - 15. mája 1982 Portugalsko. Jeho prvou zástavkou bol Lisabon, v katedrále ktorého stretol okolo 1500 zástupcov portugalských laikov a mal k nim prejav. Noc strávil v karmelitánskom kláštore neďaleko Fatimy, v ktorom sa potom stretol s biskupmi Portugalska. Kým dav ľudí čakal na sv. Otca, osen mužov nieslo sochu Panny Márie okolo námestia, na ktorom neprehľadné zástupy vítali pápeža mávením bielych šatiek a kapiesnikov.

Svätej omše sa zúčastnila aj 75 ročná Lucia dos Santos, jediný živý člen z troch detí, ktorá videla roku 1917 vo Fatime šesťkrát Matku Božiu. Sväté prijímanie dostala z rúk sv. Otca.

Po krátkom odpočinku a obede Ján Pavol II. posvätil nové pastoraálne stredisko Pavla VI., konferenčné miestnosti a dom pre duchovné cvičenia. Stretol zamestnancov svatyne, stavebných robotníkov a miestnych kňazov a seminaristov. Hlavným cieľom jeho púte ale bola návšteva Mariánskej svatyne vo Fatime, kde celebroidal sv. omšu v prítomnosti 1. milióna pútnikov.

Návšteva svatyne vo Fatime sv. Otcom bola v poradí druhou pápežskou návštevou. Dňa 13. mája 1967, pred 15. rokmi, na rovnaký deň sem zavítal pápež Pavol VI. z príležitosti 50. výročia fatimských zjavení.

Zjavenia vo Fatime sa uskutočnili šesťkrát, medzi 13. májom a 13. októbrom 1917 v Cova da Iria. Tri deti, Lucia dos Santos a jej bratranec a sesternica, Francisco-ktorý zomrel roku 1919 a Jacinta-ktorá zomrela roku 1920 tvrdili, že videli jednu ženu, jasnejšiu ako slnko, ktorá stála v mračne na jednom zelenom strome. Prosila ich, aby sa na toto miesto vracali každého 13. v mesiaci až do októbra, kedy im prezradí kto je a povie im, čo chce.

Prítomné davy ľudí vzrástli z 50 v júni na 50.000 v októbri, kedy Panna Mária povedala deťom, že je Kráľovnou Ružence a prosila ľudí, aby jej zasvätili svoje životy. Po 7-ročnom prešetrovaní celého prípadu, dňa 13. októbra 1930 biskup z Leiris oznámil, že zjavenia v Cova da Iria roku 1917 sú hodné viery.

Na biskupov príkaz Lucia dos Santos, ktorá sa stala laickou sestrou v španielskom Tuy, popísala svoje zážitky a spomienky v svedeckých dokumentoch z roku 1936, 1937, 1941 a 1942, v ktorých uviedla podrobnosti o zjaveniach Panny Márie. P. Mária doporučovala časté modlenie ružence, nabádala na umrťvovaniie s úmyslom obrátenia hriešnikov, volala o pobožnosti na počesť jej Nepoškvrneného Srдца, prósila, aby jej bolo zasvätené Rusko a aby katolíci činili pokánie svojou prítomnosťou na svätých omšách každá prvú sobotu mesiaca.

Pápež Pius XII. v októbri 1942 /vysvätený za biskupa 13. mája 1917/, zasvätil svet Nepoškvrnenému Srđcu Panny Márie. O 10 rokov pozdejšie, vo svojom prvom apoštolskom liste adresovanom priamo ľudu Ruska, zasvätil ich zvláštnym spôsobom Panne Márii.

Lucia dos Santos vstúpila roku 1948 do rádu karmelitániek v Coimbra, Portugalsku. Baziliku na počesť Naše Panej vo Fatime postavili v rokoch 1928 - 1953.

Tohoročný 13. máj bol druhým dňom pápežovho pobytu v Portugalsku a súčasne 65. výročím zjavenia sa Panny Márie ako aj 1. výročím pokusu o úkladnú vraždu sv. Otca na námestí sv. Petra v Ríme. Tieto dva výročia sv. Otec nazval "tajomnou zhôcou okolností". Keďže je tolko nebezpečných udalostí v našich dňoch, ktoré ohrozujú svetový mier, sv. Otec sa rozhodol znovu zasvätiť svet Panne Márii. Text zasvätenia prinášame v ďalšom.

Sv. Otec prišiel do Fatimy sa aj poďakovať za záchranu svojho života. Prišiel na miesto, ktoré zdá sa, že Matka Božia zvláštnym spôsobom vybrala. Uvádzame tu výňatky obsahu jeho reči.

"Cirkev vždy učila", povedal sv. Otec, "a pokračuje v hlásaní, že Božie Zjavenie bolo v osobe Ježiša Krista, ktorý je plnosťou tohto Zjavenia dovršené", a že sa už "nená očakávať nijaké nové verejné zjavenie pred slávnym príchodom Pána Ježiša Krista /Vieroučná konštitúcia o Božom Zjavení, 4/. Cirkev teda hodnotí a posudzuje súkromné zjavenia. Ak prijala posolstvo z Fatimy, je to predovšetkým preto, lebo toto posolstvo obsahuje pravdu a výzvu a jeho zásadný obsah je pravdou a výzvou samotného evanjelia.

Prvé slová Mesiáša adresované ľudstvu boli: "Konejte pokánie a verte v toto Posolstvo" /Lk 1, 15/. Jadrom fatimského posolstva je tiež výzva na obrátenie a pokánie, tak ako je tomu aj v evanjeliu. Bolo adresované na začiatku tohoto storočia ľudstvu. Je "znamením nášho času". Výzva na pokánie je spojená s požiadavkou modlitby. Po tradícii mnohých storočí táto výzva ukazuje nám znovu ruženec - "Máriinu modlitbu". Modlitbu, pomocou ktorej je Ona s nami zvláštnym spôsobom spojená.

Ubehlo 65 rokov od tohto pamätného 13. mája 1917. Vo svetle lásky našej nebeskej Matky je čas pochopiť celé toto posolstvo z Fatimy.

Najväčšou prekážkou na ceste človeka k Bohu je hriech, zotrvávanie v hriechu a popretie Boha. Dobrovoľné vytretie Boha z ľudskej mysle, zachovanie odstupu od Neho v celej pozemskej činnosti človeka, odmietnutie Boha človekom.

Posolstvo P. Márie sa týka každého človeka. Jej starostlivosť sa rozprestiera na každého jednotlivca našej doby, na všetky spoločnosti, národy a ľudí - na spoločnosť ohrozenú odpadom a mravnou degradáciou. "Zrútenie morálky zahrnuje v sebe aj zrútenie spoločnosti", zdôraznil sv. Otec.

Výzva Panny Márie vo Fatime hlboko korení v evanjeliu a cirkevnej tradícii. Cirkev cíti, že toto posolstvo ukladá jej istý záväzok. Odpovedala už raz na túto výzvu prostredníctvom Božieho služobníka Pia XII. On zasvätil ľudský rod a zvlášť ľud Ruska Neпоškvrnenému Srácu Panny Márie.

Vo Vieroučnej konštitúcii o Cirkvi a v pastorálnej konštitúcii o Cirkvi v súčasnom svete II. Vatikánsky koncil plne vyjadril dôvody pre záväzok medzi Cirkvou a dnešným svetom. V učení o zvláštnom postavení Márie v Kristovom tajomstve, Cirkev prostredníctvom Pavla VI., ktorý nazval Máriu Matkou Cirkvi, priniesla už zrelé ovocie tejto jednoty medzi ňou a Cirkvou a starostlivosti o každé ľudské bytie a všetky národy.

Toto všetko prehĺbilo znalosti o význame tohto zasvätenia, povedal sv. Otec. Preto sa dostavil pred tvár Matky Syna Božieho v jej svätyni vo Fatime Ján Pavol II., nástupca Petrov, pokračovateľ diela Piusa, Jána a Pavla, dedič II. Vatikánskeho koncilu.

Prišiel so vzrušenou snahou pochopiť materskú výzvu na pokánie a na obrátenie. Vidí, koľko ľudí a spoločností - koľko kresťanov - ide opačným smerom ako tým, ktorý naznačila Fatima. Hriech sa veľmi udomácnil na tomto svete, zdôraznil sv. Otec. Popieranie Boha je veľmi rozšírené v ideológiach, myšlienkach a plánoch ľudí. Platí preto stále evanjeliová výzva na pokánie a obrátenie. Platí ešte viac ako pred 65. rokmi, je naliehavejšia. Otázka pokánia bude témou budúcej celosvetovej Synody biskupov.

Nástupca Petrov sa dostavil do Fatimy aj ako svedok ohromného ľudského utrpenia, skoro apokalyptickej hrozby, ktorá lomcuje národmi a ľudstvom ako celkom. V mene týchto utrpení, vedomý si zla, ktoré sa šíri po celom svete a ohrozuje jednotlivé ľudské bytia, národy, ako aj celé ľudstvo, pápež predstupuje s veľkou vierou v spasenie sveta a vo vykupujúcu lásku, ktorá je silnejšia ako každé zlo.

Som stiesnený, povedal sv. Otec, keď vidím "hriechy sveta a celý rad hrozieb, ktoré sa sťahujú ako mrak nad ľudstvom". Teší sa ale aj nádejou, keď znovu vykonám to, čo bolo spravené mojimi predchodcami, keď zasvätim Jej srdcu najmä tých ľudí, ktorí to najviac potrebujú. Žiaden "hriech sveta" túto lásku neprekona.

Výzva Panny Márie nie je jednorázová. Musí ju prevziať a vrátiť generáciá za generáciou. Autor knihy Zjavenia napísal: "A videl som sväté mesto, Jeruzalem, nové, zostupovať z neba od Boha. Bolo vystrojené ako nevesta, ozdobená pre svojho ženícha. A od trónu som počul mocný hlas volať: "Kľe stánok Boží s ľuďmi bude s nimi prebývať; oni budú jeho ľuďmi a On bude Bohom medzi nimi" /Zj 21, 2-3/.

Toto je viera, ktorou Cirkev žije. Toto je cesta po ktorej kráča ľud Boží tohoto sveta vo svojom eschatologickom zameraní. Musíme byť vďeční o to viac za tú úľasnú milosť, ktorá sa ľudstvu dostala, keď uprostred našej púte sa "na nebi objavilo veľké znamenie: žena odetá do slnka". /Zj 12, 1/.

Tu ako aj v Cirkvi, ukončil svoj prejav sv. Otec Ján Pavol II., v srdci každého jednotlivca a vo svete ako celku, nech bude poženaná Mária, naša najdrahšia matka.

Red.

Článok prevzatý z časopisu "Mária", úradný mesačník slovenského gréckokatolíckeho biskupstva sv. Cyrila a Metoda v Kanade. Vol. XXII /XXVII/- July 1982, No. 7, str. 10-11.

- o -

Pápež Ján Pavol II. dňa 13. mája 1982 znovu zasvätil vo Fatime celý svet Panne Márii. Toto zasvätenie previedol v duchovnej jednote so všetkými pastiermi Cirkvi a na mieste, ktoré si Panna Mária sama vybrala a zvlášť miluje. Obnovil tým zasvätenie, ktoré pred 40. rokmi na Stolicy Petrovej uskutočnil jeho predchodca, Pius XII. Ján Pavol II. mal na mysli tento moderný svet druhého tisícročia, ktoré sa blíži ku koncu, náš dnešný svet. Text uverejňuje z českého prekladu časopisu "Serafínská cesta", úvahy a zaujímavosti z kvantiškánskeho sveta, vydaný na deň Nanebevzatie Panny Márie MCHLXXIII, str. 2-3, v slovenskom znení.

Akt odovzdania Cirkvi a sveta Nepoškvrnenému Srđcu Panny Márie.

1/ Pod Tvoju ochranu sa utiekame, Svätá Božia Rodička! So slovami tejto antfony, ktorú sa od vekov modlí Kristova cirkve, stojím dnes na mieste Tebou vybranom a Tebou, Matka zvlášť milovanom.

Stojím vo zvláštnom pocite jednoty so všetkými pastiermi cirkvi, s ktorými tvoríme spoločne jedno telo a jedno zhromaždenie tak, ako boli z Kristovej vôle apoštoli v jednote s Petrom. V pocite tejto jednoty vyslovujem slová terajšieho aktu, v ktorom chcem ešte raz sústreďiť "nádeje a obavy" cirkvi v súčasnom svete.

Pred 40-timi rokmi a tiež o desať rokov neskoršie Tvoj sluhá pápež Pius XII., majúc pred očami bolestivé skúsenosti ľudstva, zveril a zasvätil Tvojmu Nepoškvrnenému Srđcu celý svet a hlavne národy, ktoré sú predmetom Tvojej zvláštnej milosti a starostlivosti.

Tento svet ľudí a národov mám pred očami i dnes, keď túžim obnoviť zverenie a zasvätenie, prevedené mojím predchodcom na Petrovom stolci: svet končiaceho druhého tisícročia, svet súčasný, náš dnešný svet.

Cirkve obnovila na II. vatikánskom koncile vedomie svojho povolania na tomto svete pripanáťajúc si slová Pána: "Idte... a učte všetky národy. Ja som s vami po všetky dni až do konca sveta!" /Lk 28, 19-20/. Preto, Matka ľudí, celého ľudstva, Ty, ktorá poznáš "všetky ich utrpenia a nádeje", Ty, ktorá materinsky cítiš všetky boje medzi dobrom a zlom, medzi svetlom a tmou, ktoré otrásajú súčasným svetom - prijmi naše volanie, zamerané v Najsvätejšom Duchu priamo do Tvojho srđca a zahrň milosťou Matky a služobnícky tento náš ľudský svet, ktorý Ti zverujeme a zasväcujeme, plný obáv o dočasný a večný osud ľudí i národov.

Zvláštnym spôsobom Ti zverujeme a zasväcujeme tých ľudí a národy, ktoré to najviac potrebujú.

Pod Tvoju ochranu sa utiekame, Svätá Božia Rodička! Prosbami našimi nepohrďaj v potrebách našich! Nepohrďaj! Prijmi našu pokornú nádej a našu dôveru!

2/ "Lebo Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nikto, kto v Neho verí, nezehynul, ale mal život večný". /J 3, 16/.

Táto vlastná milosť viedla Božieho Syna, aby zasvätil sám seba za všetkých ľudí. "A pre nich sa ja posväcujem, aby aj oni boli posvätení v pravde" /J 17, 19/. Mocou tohto "posvätenia sa" učeníci všetkých dôb sú povolaní k živej účasti na diele spásy sveta: doplnenie toho, čoho sa nedostáva Kristovým utrpením k prospechu Jeho Tela, ktorým je Cirkve /porov. Kol 1, 28; Kor 12, 15/.

Keď dnes stojím pre Tebou, Matka Kristova, túžim spoločne s celou cirkvou, pred Tvojím Nepoškvrneným Srđcom, zjednotiť sa s naším Vykupiteľom v tomto zasvätení sa za svet a ľudstvo, ktoré môže iba v Jeho Božskom Srđci zasvätiť:

Sila Tvojho zasvätenia trvá po všetky vky, obiaruje všetkých ľudí, rasy a národy, prevyšuje všetko zlo, ktoré je schopný duch tenne roznieť v srđci človeka a v jeho činoch: aké roznieť i v našich časoch.

S týmto zasvätením nášho Vykupiteľa, skrze službu nástupcu Petra sa zjednocuje cirkev: "Mystické Telo Kristovo."

Ako hlboko cítime potrebu posvätiť sa za ľudstvo a svet: za náš súčasný svet v jednote so samotným Kristom! Vykupiteľské dielo Kristovo sa má predať stať údelom sveta skrze Cirkev.

Ako nás bolí všetko, čo v Cirkvi, v každom z nás, sa protiví svätosti a zasväteniu! Ako nás bolí, že výzva k pokániu, obráteniu sa a k modlitbe sa nestretli a nestretajú s takým prijatím, akého je treba! Ako nás bolí, že sa tak chladne zúčastňujeme na Kristovom Vykupiteľskom diele! Že tak nedostatočne dopĺňujeme na svojom tele to, čo nie je dostačujúce utrpenia Kristovým /por. Koř 1, 24/.

Nech sú teda blahoslavené všetky duše, ktoré sú poslušné vyzvaniu Odvekej Milosti.

Nech sú blahoslavení všetci, ktorí deň za dňom s nevyčerpatel'nou hojnosťou prijímajú Tvoju výzvu, Matka, aby robili to, čo povie Tvoj Syn Ježiš /per. J 2, 5/ a dávajú Cirkvi i svetu radosné svedectvo života, inšpirovaného Evanjelium.

Buď blahoslavená nadovšetko, Služebnica Pánova, ktorá si najviac poslušná tomuto Božiemu vyzvaniu! Buď pozdravená Ty, ktorá si úplne zjednotená s vykupiteľským zasvätením Tvojho Syna!

Matka Cirkvi, pomáhaj Božiemu ľudu zostať na cestách viery, nádeje a lásky! Pomôž nám byť celú pravdu Kristovho zasvätenia za celú ľudskú rodinu v súčasnom svete.

3/ Keď Ti zverujeme, Matka, svet, všetkých ľudí a všetky národy, zverujeme Ti súčasne i samotné zasvätenie za svet a kladíme ho do Tvojho materinského srdca.

Srdce Nepoškvrnené! Pomôž nám prekonať hrôzy zla, ktoré sú tak hlboko zakorenené v srdciach súčasných ľudí - zla, ktoré už svojimi nezmernými skutkami ťažia našu dobu a zdá sa, že uzatvárajú cestu do budúcnosti!

Od hladu a vojny - vyslobod' nás!

Od atómovej vojny, od sebazničenia, od akýchkoľvek vojny - vyslobod' nás!

Od hriechu proti ľudskému životu od jeho vzniku - vyslobod' nás!

Od nenávisťi a šľapaniu po dôstojnosti Božích detí - vyslobod' nás!

Od všetkých druhov nespravodlivosti vo verejnom živote, národnom a medzinárodnom - vyslobod' nás!

Od potlačania Božích príkazov - vyslobod' nás!

Od snáh o potlačenie samotnej pravdy o Bohu v ľudských mysliach - vyslobod' nás!

Od hriechov proti Duchu svätému - vyslobod' nás!

Vyslobod' nás!

Prijmi Matka Kristova, toto volanie, zväčšené utrpením všetkých ľudí! Zväčšené utrpením celých spoločností! Nech sa ešte raz prejaví v dejinách sveta nekonečná sila milosrdnej lásky! Nech potrie zlo! Nech premení svedomie!

Nech sa v Tvojom Nepoškvrnenom Srdci odokryje pre všetkých ľudí Nádej!

- 0 -

Všetci sa modlite za nové knazské a vchoľné povolania. Prosme o príhovor sv. Františka, aby jeho rodina nečalej vzrastala a šíri-la medzi ľuďmi radosť a pokoj, život podľa evanjelia, ako nás to učil samotný Ježiš Kristus a ako nám to odkázal sv. František!

Svätorečenie P. Maximiliána K O L B E H O

kronikári a reportéri cirkevných udalostí v Ríme bezpochyby zaradia medzi najmohutnejšie udalosti posledných rokov: množstvom účastníkov, duchovným obsahom posolstva a časovosťou. Námetie sv. Petra pôsobilo množstvom účastníkov na svätorečení dojmom, ako by išlo o jednu z výročitých udalostí. Znalci mesových stretnutí hovorili o 150 až 200 tisícich účastníkov. Z toho hádam 10 tisíc bolo z Poľska a Poliakov zo Severnej Ameriky, skoro tolko pútnikov z Nemecka, tisíce boli z iných častí Európy. Prišli se kresťania z Japonska, z Kórey, z Afriky. Všetci mali nejaký vzťah k osobe a diele O. Maximiliána Kolbeho. V tomto poľkom františkánovi v roku 800stého výročia narodenia sv. Františka z Assisi, vedeli prítomní znovu prežívať lásku k ľuďom ako za čias svojho spolurodáka. Stretnutie na námestí sv. Petra okolo nového svätca O. Maximiliána bolo aj udalosťou zmierenia: keď sa pripomínala historia nenávisťi a zmierenia, nešlo tu o revanšizmus, ale o triumf lásky, ktorú dosvedčovali tisíce pútnikov z Nemecka a Poľska a ich spoločnej účasti na eucharistii. Táto skutočnosť nezabudol podčiarknúť aj sv. Otec a pripomenul ju komentátori rádia a televízie. Živé svedectvo tohto ducha podal práve muž, za ktorého sv. Maximilián obetoval svoj život. Volá sa František Gajowniczek. S múdrosťou 81-ročného starca, ktorý hľadel ešte v mladých rokoch smrti do očí, povedal do nemeckého programu Vatikánskeho rozhlasu: "Čin a obeta otca Maximiliána presahuje osobu jedného človeka. V ňom treba hľadať symbol a štýl nového človeka, ktorý hľadá na dobro celku. A preto pri tejto príležitosti treba myslieť na všetkých, ktorí položili svoje životy či už za vlasť Poľskú alebo inú, za vieru a priateľov, i preto, že sa podrobili nevyhnutnosti umrieť, lebo inej cesty nebolo. A dôsledkom tejto udalosti musí byť rozhodná vôľa n e d o v o l i ť , aby sa niečo podobného mohlo zopakovať. Vôľa nedovoliť, aby nikde jestvovali lágre, aby mládež Poľska nemusela nikdy prejsť podobnými skúsenosťami a nemecká mládež zase nemusela niešť tarchu, ktorej sa nevedeli zbaviť jej otcovia." Škromné pranie tohto jednočuchého človeka doplnil sv. Otec, keď pripomenul prítomným v homílii a príhovore po Anjel Pána aj iné obety prenasledovania, ako Edit Steinovú, ktorej proces blahorečenia sa chystá, ďalej poľského vychovávateľa Janusza Korczaka, Židovského pôvodu a tisíce tých, ktorí zahynuli v táboroch alebo getách po rozličných mestách. Spomienka obetí Židovského pôvodu zasiahla prítomných bezprostrednosťou súčasnosti keď si uvedomili že presne pred jedným dňom, v sobotu 9.10.1982, keď neznámi teroristi spáchali atentát granátmi a semopkami na rímsku synagogu, pričom zavraždili jedno dieťa a ťažko alebo ľahšie poranili vyše 30 ľudí, keď po pobožnosti opúšťali synagogu. Spomienka tohoto faktu otriasla prítomnými.

Sila dnešnej slávnosti bola však v opravdivom prežívaní liturgie obradov svätorečenia tak veľkého a početného kresťanského spoločenstva. Treba to prežiť alebo aspoň niečo z tejto nálady si vypočúť v spojení so sv. omšou a sv. Ocom, ktorý obrady započal...

Obrad kanonizácie začal prefekt kongregácie pre svätorečenia, kardinál Palatíny. On predložil prosbu ohľadom otca Maximiliána. Nato sa predniesol v krátkosti jeho životopis a všetci sa pomodlili litánie ku všetkým svätým.

Páter Maximilián KOLBE sa narodil 7. januára 1894 v obci Zdunská Wola pri Loďi. Ako 13-ročný vstúpil do seminára otcov minoritov, ktorí ho o niekoľko rokov neskoršie poslali na vyššie teologické

štúdiá do Ríma na Pápežskú Gregoriánsku univerzitu. Po kňazskej vysviacke 28. apríla 1918 P. Maximilián sa vrátil do svojej vlasti, kde hneď začal s mariánskym apoštolátom, zvlášť vyčávaním časopisu "Rytier Nepoškvrnenej", ktorý dosiahol v r. 1938 1 milión výtlačkov. R. 1938 založil "Niepokalanov", mesto Nepoškvrnenej, stredisko náboženského života a rôznych foriem apoštolátu. Potom odišiel ako misionár do Japonska, kde založil podobnú ustanovizneň. Vrátiac sa definitívne do vlasti, venoval sa úplne svojej práci a rôznym náboženským publikáciam. Druhá svetová vojna ho zastihla na čele najvplyvnejšieho a najrozšírenejšieho časopisu v Poľsku. V septembri r. 1939 bol zatknutý Gestapom, ktoré ho deportovalo najprv do Landsdorfu v Nemecku a potom do koncentračného tábora Wentice. V decembri toho istého roku bol prepustený na slobodu, vrátil sa do Niepokalanova a pokračoval vo svojej prerušenej činnosti. V r. 1941 bol znovu zatknutý a uväznený najprv v Pawiaku a potom vo Varšave, odkiaľ bol odvezený do koncentračného tábora v Osvienčime, kde zomrel ako hrdina.

Nato sv. Otec po taliansky vyzdvihol zásluhy a príklad nového svätého. Modlitbou "Verim v Boha" celé kresťanské spoločenstvo obnovilo svoje vierovyznanie a takto obnovené sledovalo so sv. Otcom liturgickú obetu, prepletanú talianskymi a poľskými spevni, v ktorých vyjadrili svoju radosť nad oslavou tohto nového františkánskeho svätého.

Polskí pútnici spievali na obetovanie v celej svojej radosťnej šírke a nakoniec zakončili hymnickou piesňou.

VR, 10.10.82-sl.

Švajčiarsko : Vo Švajčiarsku sa skončil medzinárodný kongres generálnych predstavených štyroch františkánskych rodín, ktorí sú zodpovední za misie. Téma stretnutia bola "Sv. František a tretí svet". Kongresisti študovali novú realitu františkánskeho rádu, ktorý nie je viac západným rádom, ktorý posielal misionárov do rozvojových krajín, lebo františkáni sú dnes na všetkých kontinentov. V tzv. treťom svete je 10 tisíc františkánov. V Afrike jedna tretina je domorodých, kým v Ázii a v Latinskej Amerike dve tretiny františkánov sú domorodého pôvodu. Účastníci kongresu rokovali aj o tom, aké dedičstvo, charakteristické pre západnú oblasť, možno odovzdať františkánskym spoločenstvám v novom svete, ako aj o tom, ktoré hodnoty môžu prevziať františkánske rodiny Západu od spolubratov a spolusestier Tretieho sveta.

VR, 13.10.1982-sl.

V rámci jubilejného roku zamerala generálna kúria OFM svoju pozornosť hlavne na misionársku činnosť rádu. Sem patrí predovšetkým "Projekt Afrike - Volanie Afriky". V rámci tohto projektu sa zameriava pozornosť v prvom rade na krajiny islamu, ako na najstarší františkánsky misijný program, ale súčasne i na ďalšie africké krajiny. Previadlo sa niekoľko konferencií a misijných ciest k určeniu najvhodnejších metód misionárskej práce v Afrike, ale sú už aj konkrétne akcie. Ako príklad možno uviesť P. Kiliána Hollanda z anglickej provincie, ktorý žije medzi nomádmi z kmene Massajov v Tanzánii. Tento kmen má asi 6 miliónov príslušníkov. P. Kilián má medzi Massajmi už mnoho priateľov, čo dáva predpoklad k ich evanjelizácii. Podľa zvláštneho listu generálneho ministra rádu cieľom projektu je stále viac rozširovať prítomnosť františkánov v Afrike a šíriť tam posolstvo a charizmu sv. Františka z Assisi.

Mučeníci našich čias :

V priebehu posledných dvoch rokov pribudli z radov františkánov ďalší dvaja mučeníci: P. Kosmas Pessotto, farár z El Salvadoru, ktorý bol zabitý 14.7.1980 vo svojom farskom kostole v San Juan de Nonualco a P. Tullio Marcello Maruzzo, ktorý bol zabitý v r. 1981 vo svojom farskom kostole v Quirigua v Guatemale.

Generálne zhromaždenie kongregácie svetských františkánov :

V dňoch 1.-10. marca 1982 sa konalo v Ríme zhromaždenie za účasti asi 250 zástupcov - z toho bolo 200 generálnych predstaviteľov - kongregácii svetských františkánov z celého sveta. Mužské a ženské kongregácie boli zastúpené približne rovnakým počtom. Úlohou zhromaždenia bolo dohodnúť jednotné stanov, na ktorých sa pracuje už od r. 1979. Na záver bol schválený text stanov.

Generálne zhromaždenie :

V dňoch 22.-30. septembra 1982 prebehlo v Ríme generálne zhromaždenie svetského františkánskeho spoločenstva na tému "Vedúci: podnecovateľ a ukazovateľ bratstva". Na programe boli duchovné a praktické stránky vedenia svetového františkánskeho spoločenstva na národnej a medzinárodnej úrovni za účasti zástupcov CITO -medzinárodnej redy františkánskych spoločenstiev.

Juhoslávia :

V Medzigrorie, kde sa údajne v r. 1981 zjavila Panna Mária deťom, napriek všetkej snahe úradov zabrániť púťam, tieto sa konali a sú hlásené ďalšie uzdravenia a konverzie. Preto tlač začala písať, že deti boli navedené, aby zjavenie predstierali, pričom táto ohováрка bola namierená predovšetkým proti františkánom, ktorí sú správcami tejto farnosti. Deti sa však nepodarilo zapliesť do rozporných výpovedí, ani ich donútiť k výpovedi, že niekto ich naviedol.

Cirkvi sa k celej záležitosti vyjadrila iba málo a veľmi opatrne. Publicitu však obstarala tlač, ktorá viedla intenzívnu protináboženskú propagandu. Nakoniec bol farár napadnutý ako kontra-revolucionár, že bohoslužby pri púťach sa zneužívajú k politickým cieľom, hovorí sa o "nebezpečnej hre klerofašizmu". Potom boli obaja františkáni zavretí: farár na 3,5 roka z dôvodu "prevádzania propagandy proti štátnemu zriadeniu a že prosil Boha, aby zrodil kresťanov bez strachu". V deň súdu, 14. septembra, na miesto zjavenia prišlo 30 tisíc pútnikov peši, bosí a po niekoľko dňoch pôste.

Japonsko :

V Tokiu zomrel vo veku 90 rokov poľský minorita Zeno Zambrowski, spolupracovník P. Kolbeho. V Japonsku pracoval 50 rokov a v Nagasaki prežil výbuch atómovej bomby.

Kolumbia :

V Bogote už dlhý čas pôsobí sestra M. Ľudmila Hrabcová z Moravy. Je generálnou predstavenou misijných sestier sv. Františka od Panny Márie Pomocnice. Pri svojej návšteve Ríma, kde sa zúčastnila stretnutia generálnych predstavených františkánskej rodiny rozprávala, že sestry pracujú v školách a majú v správe 11 starobincov. Ďalej vyučujú asi 40 tisíc žiakov vo večerných školách pre analfabetov. V Brazílii sa starajú tiež o nemocných, ktorí žijú vo svojich rodinách. Okrem týchto ľudských akcií je hlavnou náplňou sesterskej činnosti rozšírenie a udržanie viery medzi ľudom, spojenie veriacich s Cirkvou a príprava na prijatie sviatostí.

Maďarsko :

Ministromi pre cirkevné záležitosti bola daná krátka otázka, či je vo výhlade nejakej zlopmene v postavení rádo v Maďarsku. Jeho odpoveď: "Táto otázka nie je na poradí dňa".

Japonsko - Vietnam :

U-tečenci z Vietnamu, ktorí sú teraz v Japonsku, väčšinou sú katolíci. Na otázku, prečo odišli z Vietnamu, skoro všetci odpovedajú: "Pretože sme už nemohli chodiť do kostola". Zdá sa, že v súčasnosti prebieha vo Vietname systematické prenasledovanie s použitím sily. Súčasné spoločenské projekty potlačujú bohoslužby v kostoloch. Kto sa nezúčastní týchto projektov, nedostane potravínové lístky a prácu. Kňazi a sestry boli premiestnení do vzdialených miest, kde boli niektorí zabití.

Rakúsko :

P. Peter Pavlíček, OMI, zakladateľ zmierčieho ružencového hnutia za mier vo svete, ktorý oslávil 14.12.1981 štyridsiate výročie kňazstva a 6.1.1982 dovŕšil 80 rokov svojho života, bol postihnutý plúcnym infarktom a nechádza sa vo viedenskej nemocnici. Je členom českej františkánskej provincie.

ČSSR :

Krajský súd v Ústi n/Labem potvrdil 21.7.1982 rozsudok Okresného súdu v Liberci, ktorým bol P. Ján Barta, OMI, odsúdený k nepodmienečnému trestu za údajné porušenie § 178 /hospodárske zabezpečenie cirkvi/. Pôvodný trest 18 mesiacov väzenia bol však znížený na 12 mesiacov.

- o -

N o v é k n i h y :

- P. Andrea Cirino, OMI: In the Tomb of the Cave /V lone jaskyni/ Každodenná príručka vo františkánskom duchu. Administrácia : Charisma Press, P.O. Box 282, Andover r Mass. 01810 USA, cena 4,95 \$.
- P. Leonardo Calaya, OMI /Španielsko: VIII. Centenario del Nacimiento de San Francisco de Asisi: Con'le regla e vida de los Hermanos menores'en la mano. Kniha dáva na každý deň v roku podnety k modlitbám a rozjímaniu, ktoré vychádza z Písma sv. a františkánskych premenov. T.č. vydaná ako manuscript, bude preložená do rôznych jazykov ako praktická príručka.
- Rupert Karer : Herold der Armut /Hlásateľ chudoby/, vydaná jedným z najznámejších novinárov v rakúskom vydavateľstve "Osterreichischer Kulturverlag. Poďáva moderný pohľad na sv. Františka z Assisi a ukazuje, ako možno podľa jeho vzoru nájsť v dnešnom svete harmóniu medzi Bohom a svetom.

- o -

"Serafinský svet" do každej katolíckej rodiny na Slovensku! Taktiež nezabúdajte na modlitby za všetkých trpiacich, prenasledovaných, opustených, smutných - a za nové povolania!

- o -

Pre dôležitosť iných textov, v životopisoch budeme pokračovať niektorými ďalším číslom. Redakcia sa ospravedľňuje a prosí o pochopenie!

- o -

O B S A H :

Ú v o d	3
1. PRIAMY KONTAKT S LOCOU	
- VÝSLUCH :	5
a/ Vysvetlenie	5
b/ Svedecká výpoveď	6
c/ Výpoveď zadržaného, podozrivého, obvineného alebo obžalovaného	7
2. NAJČASTEJŠIE CHYBY	10
3. KONTROLA :	
a/ Domová prehliadka	17
- Prevencia	18
- Ilegálna tlač	19
b/ Sledovanie	20
c/ Odpočúvanie :	
- telefónu	21
- bytu	22
d/ Kontrola korešpondencie	23

Z Á K L A D N Ě

P R A V I D L Á

H R. Y

Ú v o d :

Autormi informačných textov, ktoré držíš v rukách, je kolektív právnikov, ľudí z praxe a perzekuovaných.

Čitate-ľov chceme týmto informovať o základných "pravidlách hry" medzi mocou a jednotlivcom. Desiatky prípadov nepotrebných poškodení seba alebo iných, desiatky z nevedomosti zastrášených, manipulovaných, vydieraných- to všetko je spôsobené nedostatkom pravdivých informácií o právach občanov voči vyšetrovaciemu aparátu a o jeho možnostiach obrany.

Oficiálna verzia zo strany moci je táto: netreba nič vedieť. Kto nič neurobil, nič sa mu predsa nemôže stať.

Ľudia túto verziu s úľavou prijímajú. Radi "nechcú nič vedieť". Napokon z ich strany zase panuje názor, že polícia je všemocná a že niet šance niečo zachrániť. Je teda zbytočné informovať sa o akýchsi "právach".

Oba tieto názory majú svoj háčik, svoje "ale". Oficiálna verzia moci neupresňuje, čo to je ono "nič" a "niečo". Previnením je aj návšteva politicky činného človeka /nepr. chartistu/ ? Môže byť dôvodom k vyšetrovaniu list zo zahraničia? Môže to viesť k nejakým postihom?

Prax už jasne ukázala, že ŠtB v ČSSR sa riadi úplne inými pravidlami, ako si laik myslí. Bezstarostnosť človeka, spoliehajúceho sa na to, že "nič" neurobil, trvá iba do prvého kontaktu s mocou. Potom človek zrazu sedí pred profesionálom a cíti, že nevie nič z toho, čo by práve potreboval. Nevie, či a v čom môže veriť tomu, uhľadať

1. PRIAMY KONTAKT S MOCOU - VÝSLUCH :

Najčastejšou formou priameho styku s orgánmi moci je výsluch. Podľa čl. zákonov existujú tri druhy výsluchov, pričom práva a povinnosti sú v každom z nich rôzne. Jedno majú všetky tri typy výsluchov spoločné :

- musí byť riadne písomne predvolaný,
- musí ti byť poskytnuté vyčerpávajúce poučenie o tvojich právach a povinnostiach,
- v ž ť y máš právo nezriet do zákonov a tieto ti m u s i e b y ť poskytnuté.

Existuje :

- a/ Vysvetlenie /pohovor/ podľa § 19 zákona o ZNB,
- b/ svedecká výpoveď podľa § 97 a nasl. tr. poriadku,
- c/ výpoveď zadržaného, podozrivého, obvineného alebo obžalovaného podľa § 76, 91 a 207 tr. poriadku.

Preberme si, aké práva a povinnosti má občan v jednotlivých prípadoch a aká je najlepšia taktika, ktorú by mal zvoliť.

a/ V y s v e t l e n i e , pohovor, podľa § 19 zákona o ZNB môže byť orgánmi požiadané od každého ku zisteniu trestných činov, previnenia, alebo priestupkov. Pozývanie musí byť písomné, zákon však pripúšťa možnosť ospravedlnenia alebo nedostavenia sa z vážnych dôvodov /nepr. záchvat migrény, menštruácie, choroba detí alebo manželky, začínajúca chrípka/. ZNB musí predvolanému občanovi oznámiť :

- aký trestný čin /priestupok, previnenie/ vyšetruje,
- a hlavne kto je podozrivý.

Ú v o d :

Autormi informačných textov, ktoré držíš v rukách, je kolektív právnikov, ľudí z praxe a perzekuovaných.

Čítate-ľov chceme týmito informovať o základných "pravidlách hry" medzi mocou a jednotlivcom. Desiatky prípadov nepotrebných poškodení seba alebo iných, desiatky z nevedomosti zastrešených, manipulovaných, vydieraných- to všetko je spôsobené nedostatkom pravdivých informácií o právach občanov voči vyšetrovaciemu aparátu a o jeho možnostiach obrany.

Oficiálna verzia zo strany moci je táto: netreba nič vedieť. Kto nič neurobil, nič sa mu predsa nemôže stať.

Ľudia túto verziu s úľavou prijímajú. Radi "nechcú nič vedieť". Napokon z ich strany zase panuje názor, že polícia je všemocná a že niet šance niečo zachrániť. Je teda zbytočné informovať sa o akýchsi "právach".

Oba tieto názory majú svoj háčik, svoje "ale". Oficiálna verzia moci neupresňuje, čo to je ono "nič" a "niečo". Previnenia je aj návšteva politicky činného človeka /nepr. chartistu/ ? Môže byť dôvodom k vyšetrovaniu list zo zahraničia? Môže to viesť k nejakým postihom?

Prax už jasne ukázala, že ŠtB v ČSSR sa riadi úplne inými pravidlami, ako si laik myslí. Bezstarostnosť človeka, spoliehajúceho sa na to, že "nič" neurobil, trvá iba do prvého kontaktu s mocou. Potom človek zrazu sedí pred profesionálom a cíti, že nevie nič z toho, čo by práve potreboval. Nevie, či a v čom môže veriť tomu uhladenému súdruhovi, ponúkaúcemu hneď...

1. PRIAMY KONTAKT S MOCOU - VÝSLUCH :

Najčastejšou formou priameho styku s orgánmi moci je výsluch. Podľa čsl. zákonov existujú tri druhy výsluchov, pričom práva a povinnosti sú v každom z nich rôzne. Jedno majú všetky tri typy výsluchov spoločné :

- musíš byť riadne písomne predvolaný,
- musí ti byť poskytnuté vyčerpávajúce poučenie o tvojich právach a povinnostiach,
- v ž ť y máš právo nazrieť do zákonov a tieto ti m u s i a b y ť poskytnuté.

Existuje :

- a/ Vysvetlenie /pohovor/ podľa § 19 zákona o ZNB,
- b/ svedecká výpoveď podľa § 97 a nasl. tr. poriadku,
- c/ výpoveď zadržaného, podozrivého, obvineného alebo obžalovaného podľa § 76, 91 a 207 tr. poriadku.

Preberme si, aké práva a povinnosti má občan v jednotlivých prípadoch a aká je najlepšia taktika, ktorú by mal zvoliť.

a/ V y s v e t l e n i e, pohovor, podľa § 19 zákona o ZNB môže byť orgánmi požadované od každého ku zisteniu trestných činov, previnenia, alebo priestupkov. Pôzývanie musí byť písomné, zákon však pripúšťa možnosť ospravedlnenia alebo nedostavenia sa z vážnych dôvodov /napr. záchvat migrény, menštruácia, choroba detí alebo manželky, začínajúca chrípka/. ZNB musí predvolanému občanovi oznámiť :

- aký trestný čin /priestupok, previnenie/ vyšetruje,
- a hlavne kto je podozrivý.

Zákon /§ 168 tr. zákona/ totiž výslovné stanovuje, že n e m á š zákonnú oznamovaciu povinnosť trestných činov, ako je :

- poburovanie /§ 100 tr. zákona/,
- hanobenie republiky, jej predstaviteľov či spojencov /§ 102 - 104 tr. zák./,
- poškodzovanie záujmov republiky v zahraničí /§ 112 tr. zákona/ a iné.

Podľa § 19 zákona o ZNE, na základe ktorého si bol pozvaný, môžeš o d o p r i e ť v y s v e t l e n i e , keby si sám zapríčinil trestné stíhanie sebe alebo osobám blízkym /odstavec 4/. Najprv teda ž i a - ň e j o protokolárne poučenie, kto je s z akého trestného činu je podozrivý, inak nevičš, či sa na informáciu, ktorú od teba požadujú, nevzťahuje úľava podľa § 19 odst. 3. Ďalej pamätaj, že p r i p o s k y t o - v e n í v y s v e t l e n i a podľa zákona o ZNE n i e s i p o d p r í s a h o u , m ô ž e š si teda vymýšľať a klamať.

V priebehu vysvetľovania si môžeš :

- robiť poznámky,
- protokolovať pre seba otázky i odpovede,
- pred podpísaním protokolu-zápisnice opísať najzávažnejšie pasáže.

Tieto poznámky ti n e s m ú odobrať, ani do nich pozerat.

b/ S v e d e c k á v ý p o v e ť podľa § 97 trestného poriadku.

V predvolaní musí byť presne uvedené :

- kto je menovite obvinený,
- s z akého trestného činu je obvinený.

Zákon pripúšťa dostatočné ospravedlnenie /napr. potreba poradiť sa s advokátom, fyzická indispozícia atď./ .

cigarety, alkohol. Nevie, čo je možné odmietnúť a či vyhrážky, ktoré nanho zrazu tento príjemný súdruh spustil, sú reálne. Neinformovanosť masy občanov ich tak udržuje v ideálnom stave pre spracovanie príslušníkmi ŠtB. Povzbudzuje a umožňuje oba extrémne postoje - bezstarostnosť a naivnú dôveru v zákonnosť a legalitu - i strach a absolútny rešpekt pred mocou. Fiktívnosť prvého názoru, že "nič sa mi nestane, keď som nič neurobil" sa vyjaví hneď pri prvom vypočúvaní. Káčik, ktorý je ukrytý v druhom extrémnom postoji - v názore, že sme bez šanci a teda vopred ospravedlnení zo všetkých chýb a hoci aj z faktického udavačstva - pochopíme možno už pri prvom stretnutí s priateľmi, ktorých sme poškodili. A ak sa stane, že mojou vinou bude ktosi trpieť, potom si už človek jasne uvedomí, že zodpovednosti a následkov za svoje v strachu vyrieknute výpovede sa nezbeví poukazovaním na to, že ho zastrešili, oklamali, psychicky spracovali a pod.

T.č. ŠtB na Slovensku nepoužíva fyzické násilie. Nahrádza ho najrôznejšími formami nátlaku psychického : od úsmevu a dôverného tónu až po okrikovanie a vyhrážky. Informovanosť o týchto metódach a pravidlách obrany pred nimi môže mnohého zachrániť. Informácie o skutočných možnostiach obrany jednotlivcov pred spoločenskou mocou sú vykúpené mnohými strastami v praxi. Tento druh expírnie je naozaj ťažký. Čítaj preto pozorne!

Svedok je oprávnený o d o p r i e ť vy-
povedať :

- ak je obvinený jeho príbuzný /§ 100 odst. tr. poriadku/,
- alebo ak by svojou výpoveďou zapríčinil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo svojim príbuzným /toto zákon ponecháva na rozhodnutie tebe a nie orgánom!/
/§ 100 odst. 1/

Daj však pozor! V prípade k r i v é h o s v e d e c t v a môže byť svedok trestne stíhaný a odsúdený až na tri roky /§ 175 tr. zákona/. Nikto ť však nemôže nútiť vy- povedať o veciach, na ktoré sa presne nepamätáš- a do pamäti ti žiaden orgán nemôže nazrieť. Najlepšou taktikou pri svedeckej výpovedi sú f o r m u l á c i e :

nepamätám sa, nespomínam si, nemôžem potvrdiť, považujem to za nepravdepodobné. Nehan- bím sa hoci na koniec protokolu nadiktovať prehlásenie, že v posledných rokoch si vôbec málo pamätám a pamätám sa na veci nepresne, že u seba pozorujem skleróru a pod.

Pri svedeckej výpovedi máš právo robiť si p o z n á m k y , či stenografovať tesnopi- som celý výsluch /doporučuje sa i z psycho- logického hľadiska voči vyšetrovateľovi/.

Podľa § 103 n o ť e vypočúvajúci n a - z r i e ť do svedeckých poznámok, nemôže ť však nútiť, aby si im svoje poznámky lúštil a nemôže ť poznámky odobrať. Každé nahliad- nutie do tvojich poznámok musí byť p í s o m - n e poznamenané do protokolu- zápisnice /§ 93, odst. 1/.

c/ V ý p o v e ě z a d r ť a n é h o ,
podozrivého, obvineného alebo obžalovaného.

Dúfam, že v tejto situácii sa neocitneš, keby sa však to predsa stelo, musíš vedieť :

e/ Otázky vyšetřovatele "musia být kladené jasne a zrozumitelné, bez konstruování vymyšlených a nepravdivých okolností, nesmie sa v nich naznačiť, ako na ne odpovedať " /§ 92 odst. 3 tr. zákona/.

D a j p r o t o k o l o v a t :

- každú otázku, ktorá sa ti zdá byť vykonštruovaná,
- každý protokol, ktorý sa ti zdá byť pochybný.

i/ Pozorne čítaj protokol. Nezabudni, že na konci máš právo pripojiť svoje vyjadrenie alebo protest prokurátorovi, pokiaľ pri vypočúvaní boli porušené niektoré z uvedených zásad.

Protokol p o d p i s u j t e s n e pri posledných riadkoch /aby sa tam nedalo dodatočne nič pripísať v tvojej neprospech!/.

Pred tými ktorých sa to týka, n i k d a y n e z a t a j , ak si urobil chybu pri výsluchu. Všetko sa dá ešte napraviť !

- o -

Samizdat

2. NAJČASTEJŠIE CHYBY :

Medzi vyšetrovaným a ŠtB je veľký nepomer:

- na strane vyšetrovaného je iba pravda, o ktorej je presvedčený a vedomie spolupatričnosti k svojim kamarátom a priateľom,
- na strane ŠtB je štát s mohutným ekonomickým a vojenským potenciálom, prokuratúry, súdy a väznice.

Prvou chybou, ktorej sa vyšetrovaný dopúšťa je ilúzia, že právo je na jeho strane - ilúzia zákonnosti. Občan vychádza z myšlienky, že v tejto krajine platia zákony, ktoré nemohol porušiť a že to ŠtB uzná, keď jej všetko povie.

Vyšetrovaný síce vie, že v tejto úvahe ničो nesedí, ale tvári sa tak, akoby celá jeho činnosť, celý jeho život boli zákonom nepostihnuteľné a je aj ochotný o všetkom vypovedať. Pritom si lišiacky myslí, že aspekty, ktoré by mohli ŠtB najviac zaujímať potlačí, že ich bude bagatelizovať. ŠtB má ale mnohoročnú skúsenosť, pracuje teamovo za pomoci najmodernejšej techniky. Občana v jeho ilúzii podporuje, potvrdzuje mu, že všetko bolo legálne, ale čerpá z neho čím ďalej tým viac informácií. Vyšetrovaný prepadne tejto ilúzii tým skôr, ak nepozná zákony a svoje práva. Ináč by vedel, že zákon nie je na jeho strane, ale na strane ŠtB, ktorej svojimi výpoveďami v podstate umožňuje stíhať kohokoľvek a akýkoľvek výrok alebo napísanú myšlienku. A pokiaľ sa výklad zákona na daný prípad nehodí, sú tu prokuratúry a súdy,

a/ K výpovedi nemôžeš byť žiadnym spôsobom nútený. Zákon orgánom predpisuje, aby vyšetrovatelia všemožne rešpektovali osobnosť zadržaného /§ 91 tr. por./

ZNB ťa môže zadržiavať až 48 hodín, ak nemôže hodnoverne zistiť tvoju totožnosť, ak narušuješ verejný poriadok atď. Po uplynutí 48 hodín ťa :

- musia prepustiť,
- alebo požiadať prokurátora o uvalenie vyšetrovacej väzby.

Prokurátor musí rozhodnúť v priebehu ďalších 48 hodín.

Počas týchto 96 hodín /z dôvodu psychického nátlaku sa tento čas často prekročí/ nemusíš vôbec vypovedať, nemusíš ani povedať svoje meno a adresu.

b/ Akonáhle bolo proti tebe vznesené obvinenie, máš zákonné právo, aby pri každom vypočúvaní bol prítomný tvoj obhájca. Nepodcenuj túto možnosť a snaž sa zvoliť čo najlepšieho obhájcu /žiaľ, na politické a náboženské procesy sú už teraz "vybratí" a schválení, iba určenie obhájci/.

c/ Keď si obvinený alebo obžalovaný, nemáš zákonnú povinnosť vypovedať pravdu. Veci teda môžeš zamlčovať, prekrucovať, hovoriť nepravdu podľa toho, čo uznáš za vhodné a pre seba alebo svojich priateľov za najprospešnejšie.

d/ Pri každom vypočúvaní máš právo robiť si poznámky, ktoré ti nesmú byť odobraté. Vypočúvajúcí má iba právo do nich nazrieť. Každé nazretie však musí byť podľa zákona poznamenané v protokole. Nepodcenuj tieto formálne záležitosti.

ktoré všetko patrične upravia, aby vyšetrovaný mohol byť odsúdený. Akákoľvek, a to najnevinnejšia informácia, môže byť zo strany ŠtB zneužitá, ak nie proti vyšetrovanému, tak proti iným osobám.

D r u h o u c h y b o u , ktorej sa mnohí dopúšťajú je presvedčenie, že môžu s ŠtB hrať šachovú partiu. V praxi to znamená niečo priznať, niečo poprieť; o niečom vypovedať, niečo ďalšie ho si vymyslieť a naklamať. Takúto šachovú partiu ešte n i k t o n e v y h r a l : protivník má totiž k dispozícii veľké množstvo kvalitnejších figúr a navyše šachovnicu o neznámom počte polí. Je zásadnou chybou klamať, najmä pokiaľ možno tvoje vykonštruované výpovede overiť a zvrátiť;

- v prípade, že si zvolil líniu "celkom po dobrom", znižuje to vieryhodnosť tvojich ostatných výpovedí /nejakú lož ti určite odhalia/,
- v prípade, že si zvolil líniu "tvrdého muža, je to zbytočné.

V oboch prípadoch to znižuje ľudskú dôstojnosť vyšetrovaného, zranuje jeho hrdosť a morálne ho to nahlodáva.

Treba teda :

- pri líni "celkom po dobrom" sa sťažovať na zlú pamäť a tvrdiť, že sa naozaj nepamätám. Treba ale dať pozor na zaprotokolovanie formulácie typu: "Nepamätám sa už, či to bol Ján Novák alebo iný z účastníkov schôdzky, ktorý mi dal tú písomnosť". Takúto formuláciu n i k d y n e p o d p i s u j e m v protokole!
- Pri líni "tvrdého muža" nevypovedám. Pri medzistupňoch stále slušne vysvetľujem, že naozaj iba využívam svoje právo, ktoré mi je dané trestným poriadkom /event. zákonom o ŠtB/ a odmietam odpovedať na otázky, aby som neprivodil trestné stíhanie seba, alebo

nepriateľa. Vyšetrovateľ sa tiež postaral o to, aby vyšetrovanému dal najavo záujem o jeho názory, niekedy dokonca sympatiu.

K vysvetľovacej mánii sa pripajá aj postoj "branie na seba". Je to morálny postoj, keď sa vypočúvaný sám ukláďuje, že tú alebo onú vec vzal na seba, aj keď ju neurobil, nepovedal - keď ju povedal alebo napísal jeho priateľ. Vyšetrovaný ale dobre vie, že niečo nie je v poriadku a čoskoro sa o tom presvedčí: výpoveď je pripočítaná v neprospech jeho samotného. Je ale pripočítaná aj v neprospech celej "skupiny", pretože v š e t c i s ú s ú d e n í z a c e l k o v ý t r e s t n ý č i n, nie každý za svoj úsek. Inými slovami, súd zvažuje nebezpečnosť celku a nie "vkladov" jednotlivcov. Príklad z oboru všeobecnej kriminality : 20 ľudí rozkradne 40 tisíc korún; sú automaticky súdení podľa odstavca s omnoho vyššou sadzbou, ako keby každý sám ukradol 2 tisíc korún.

Preto akékoľvek priznanie /vrátane falošného "brania na seba"/ zatažuje všetkých ostatných; vrátane toho, kto má byť takouto výpoveďou chránený:

- Polícii sa obvykle podarí získať ďalšie priznanie, ktoré dokazuje, že aj chránený sa dopustil toho istého činu, ku ktorému sa priznal už vypočúvaný. Obžalujú ich teda oboch /konali vo zájomnej súčinnosti/.
- Alebo polícia povie, že sa obidvaja dopustili toho istého, ale každý zvlášť /v inom čase, na inom mieste a pod./.

Je samozrejmé, že každé "branie na seba" ako každá lož demoralizuje vypočúvaného.

Š t v r t ý , pomerne vzácny je prípad bojovníkov, ktorí argumentujú: s vyšetrovateľom hrdinky polemizujú. Tento si obyčajne pozve niekoľkých ďalších a otvorene hlásajú

svoje politické názory. Nenosia "na trh" iba svoju kožu /a ek sú angažovaní v spoločnej veci, je otázka, či majú na to právo/, ale aj kožu ďalších ľudí. V polemike, ktorá býva prudká, im občas ujde zaujímavá informácia. Vyšetrovateľ, ktorý sedí ďalej od diskusie, ju bezpečne zaznamenáva ako aj ukrytý magnetofón.

V súkolí ŠtB je ťažko, a kto to zažil, dokáže tolerovať chyby druhých - až na vylúčené udavačstvo. Skúsenosť ukazuje, že pre morálny zlom vyšetrovaného je najúčinnnejšie:

1. Poukázať na rodinnú situáciu, niekedy priamo použiť lož: "vaša manželka je tu tiež", "vaše dieťa môže mať úraz", "nemyslíte si, že vaše deti budú môcť študovať".

2. Predstieranie výpovedí priateľov, niekedy aj predloženie falošného podpísaného protokolu. Preto n e v e r í m nikomu a ničomu, iba p r i a m e j konfrontácii. Ale aj po nej zostávam kludný: pokiaľ som nezapieral a priateľ potvrdzuje niečo, čo si ja nepamätám, zostávam pri pôvodnej výpovedi "nepamätám sa", resp. odmietam vypovedať.

3. Sľuby, že budem prepustený z práce a pod.

4. Nasadenie udavača do cely. Ten potom potvrdí, akoby pri výsluchu, rad okolností. Vyšetrovaný sa tým vzdá /"aj tak už všetko vedia"/ a vypovedá. Protokol udavača potom v spisoch nie je. K tomuto poznatok : laik vychádza z toho, že :

- vedia všetko,
- nevedia nič.

Pravda býva uprostred, ale nepátram po nej. Ak zistím, že naozaj niečo vedia, nepriznám to /t.j. zachovám svoju líniu : odmietam vypovedať, resp. nepamätám sa/. Ak totiž majú informáciu od udavača, fízla, zo

osobám, ktoré právom považujem za blízke. /Ako obvinený to neuvádzam, lebo sa môžem obhajovať akýmkoľvek spôsobom, teda aj odmietnutím všetkej výpovede/.

Na otázky o priateľoch, o spôsobe môjho života a pod. zásadne odmietam vyvolať z toho dôvodu, že zjavne nesúvisia s trestným stíhaním a ŠtB nie je oprávnená zhromažďovať informácie o živote občanov. Na argument, že oni musia lepšie posúdiť, či to súvisí alebo nesúvisí, odpovedám, že ak to teda súvisí s trestným stíhaním, odmietam odpovedať z vyššie uvedeného dôvodu /nepripraviť trestné stíhanie blízkym osobám/.

Tretou chybou je vysvetľovacia mánia, ktorá úzko súvisí s obidvoma predchádzajúcimi chybami. Trpia nou predovšetkým intelektuáli, ktorí sa podobajú nočným múram, krúžiacim okolo lampy. Aj vo vyšetrovateľovi vidia človeka /človekom je napokon aj majster kat/. A teda objekt, ktorému možno všetko vysvetliť a ktorý pochopí dobré úmysly vyšetrovaného. Títo ľudia vlastne cítia, čo sa od nich žiada, teda: hovoriť a hovoriť a tak sa trochu svojim rozprávaním vykupujú. Legalistická ilúzia, zhrnutá v sebaospravedlňovaní "Čo na tom?" je najnebezpečnejšia! Pre ŠtB naopak najlepším zdrojom informácii!

Zo začiatku sa rozpráva "o ničom" alebo "o ničom podstatnom". To vypočúvaného nahloďáva. Pomáha totiž vytvoriť medziludský kontakt medzi vyšetrovaným a vyšetrovateľom, ktorý je psychologicky zvolený ako relatívne "sympatický človek", takže pri druhom výsluchu vyšetrovaný hovorí omnoho viac k veci ako pri prvom výsluchu. Vyšetrovaný prestal vidieť vo vyšetrovateľovi svojho

sledovania alebo dokonca iba z protiprávneho odpočúvania telefónu, bytu alebo protiprávnej kontroly korešpondencie, nemôžu s tým /alebo môžu iba s ťažkosťami/ vystúpiť pred súdom. Prečo by som im mal dať svojou výpoveďou jediný dôkaz?!

Ak vedia takúto informáciu od človeka, ktorý je v rovnakej situácii ako ja, môže sa stať, že tento svoju výpoveď po čase odvolá, že ju niekto iný zvrátil a pod. A potom? Ostanem moja nešťastná výpoveď. Dokonca aj keď u mňa našli nejaké veci, nepotvrdzajem ich vlastníctvo :

- mohol som ich zdvihnúť tesne pred zatknutím zo zeme,
- písmo nemusí byť moje /grafologické posudky bývajú až prekvapivo nepresné a opatrné/,
- neskôr môžem povedať, že o týchto veciach vôbec neviem a pod.

S a m o t n á i n f o r m á c i a , t . j .
o k o l n o s t , o k t o r e j Š t B
v i e , n i e j e v ž i a d n o m p r í p a d e
s a m a o s e b e d ô k a z o m . D ô k a -
z o m m ô ž e , b y ť i b a :

- výpoveď svedka,
- výpoveď obvineného,
- alebo vecný či listinný dôkaz.

Vecný či listový dôkaz je dôkazom len v s p o j e n í s nejakou výpoveďou alebo so znaleckým posudkom. Pred súdom nevyzerá pekne, keď major ŠtB svedčí, že zabavené veci boli naozaj zabavené, a keď sa ho obhájca pýta, či môže vylúčiť, že ich obžalovanému niekto podstrčil bez jeho vedomia na jeho pracovisko alebo do bytu tesne pred zadržaním a pod. Tieto verzie si nechávam až na súd, vyšetrovateľovi ich z á s a d n e neuvádzam.

3. K O N T R O L A :

V kapitole o kontrole ponúkame informácie o najčastejších spôsoboch kontroly občanov Štátnou bezpečnosťou. Sú to :

- a/ domová prehliadka,
- b/ sledovanie,
- c/ odpočúvanie :
  - bytu,
  - telefonických rozhovorov,
- d/ kontrola korešpondencie.

Snaha po totálnej kontrole je typickou črtou totalitnej mocenskej štruktúry. Kádrovanie, posudky, zá z n a m y, hodnotenia a charakteristiky nás sprevádzajú už od narodenia. Metódy kontroly, ktoré nezákonne a protiústavne praktizuje ŠtB v ČSSR, majú obsiahnuť aj posledné ostrovčeky nášho súkromia. Napriek tomu, že ŠtB disponuje veľkou technikou i odbornou kapacitou, je možné brániť sa ich kontrole.

a/ D o m o v á p r e h l i a d k a .

V našom zákone je niekoľko paragrafov, ktoré hovoria o tom, kedy a akým spôsobom môže byť prevedená domová prehliadka. Sú to paragrafy :

- 82 tr. poriadku, ktorý hovorí, že domovú prehliadku možno vykonať, ak je odôvodnené podozrenie, že v byte alebo v inej k bytu prilehlej miestnosti je vec dôležitá pre trestné konanie.
- 83, odst. 1 : osobe, u ktorej sa prehliadka koná, musí byť doručený odôvodnený písomný príkaz.
- 83, odst. 3: tento príkaz môže byť doručený až 48 hodín po domovej prehliadke.
- 84 : domovú prehliadku možno previesť iba po predchádzajúcom vypočúvaní, a to potom, keď sa nedocielilo dobrovoľné

oz

vydanie hľadanej veci.

V skutočnosti sa ale väčšina týchto ustanovení o b c h á ě z a . Nemá preto zmysel na tomto mieste rozvádzať úvahy okolo zákonného znenia predpisov. Lepšie bude pridržať sa praxe. Tá svedčí o tom, že prehliadky sa konajú spravidla b e z predchádzajúceho u p o z o r n e n i a . Často je dotyčný pozvaný na výsluch a v tom čase, alebo po výsluchu, sa prevedie prehliadka bytu, príslušných priestorov a prípadne pracoviska. V praxi sa dodržiava predpis, že prehliadky sa musí zúčastniť dospelý člen domácnosti a tretia, nezúčastnená osoba. Takisto spôsob vedenia prehliadky môže byť viac alebo menej porušujúci zákonné ustanovenia. Orgány by nemali prehliadať žiadny priestor bytu bez prítomnosti aspoň jedného dospelého člena domácnosti. Ak tak robia, možno žiadať zaprotokolovanie, že veci nájdené v tomto priestore sú podstrčené, prinesené, jednoducho cudzie. Dôležité je tiež spisovanie protokolov. Treba trvať na presnom popise každej zadržanej veci, každého papiera, fotografie, pohľadnice... Taký má byť zákonný postup. Týmto možno neraz dosiahnúť i to, že niektoré veci, ktoré mali byť zabavené, napokon zabavené nie sú.

- P r e v e n c i a

proti prehliadkám spočíva v dvoch veciach :

- z proskribovaných materiálov si nechávajú v byte čo najmenej, iba tie, ktoré práve čítaš, ktoré chceš požičať a pod.
- ostatný proskribovaný materiál bezpečne ulož niekde inde.

Aby sa tieto dve rady dali praktizovať, presnejšie treba definovať pojmy, čo je "proskribovaný materiál" a kedy je "bezpečne uložený".

5. Výzvy: "To ste chlap? Keď niečo urobím, tak sa priznám! Alebo si myslíte, že ste to nemal urobiť?" Moja morálna sila nespočíva v priznaní, ale naopak, v dôstojnom mlčaní. Polícia pre mňa naozaj nie je partner, ktorému by som bol povinný čokoľvek vysvetlovať. Pre nelichavé prípady uvádzam, že ak nie je občan volaný ako svedok /t.j. pri informatívnom výsluchu alebo iba ako obvinený/, má právo vypovedať čokoľvek /alebo nič/ a obhajovať sa akýmkoľvek spôsobom.

Pre svedeckú výpoveď je v podstate nutné použiť ustanovenie podľa § 100, odst. 2, ktoré zneje :

"Svedok je oprávnený odmietnúť vypovedať, ak by výpoveďou spôsobil nebezpečie trestného stíhania sebe, svojmu príbuznému v priamom pokolení, svojmu súrodencovi, osvojencovi, manželovi, alebo druhovi, alebo iným osobám v pomere rodinnom alebo obdobnom, ktorých újmu by právom pociťoval ako újmu vlastnú."

Informujte sa navzájom!

S týmto textom zoznámte ďalších občanov!

Proskribovaný text nie je len neoficiálne vydávaný text /tlačený, xeroxovaný, fotografovaný, písaný na stroji a i./, ale i magnetofónové pásky s neoficiálnou hudbou, dokumentácie, osobné zápisky, fotografie a listy. Teda všetko, čo by si nechcel vidieť v rukách ŠtB, čo by mohlo spôsobiť stíhanie /taktiež výroky v listoch, tlač, nahrávky/ alebo rozširovanie vyšetrovania na ďalšie osoby /"kto je na tejto fotografii?..."/.

K pojmu "bezpečne uložené" treba upozorniť, že prehliadky bývajú dôkladné, knihy sú prelistované, prehliadnuté sú všetky bežne dosažiteľné priestory, včítane pracoviska. Preto ak máš možnosť, uprav dostatočne ťažko prístupný tajný priestor v dome /ťažko nájsť v byte takýto/. Rovnaký účel môže spĺňať aj bežný úschovný priestor /skriňa na kľúč, zamknutý kufor/ v byte, nepripadajúcom do okruhu ohrozenia prehliadkou /starí rodičia, priatelia.../.

K prevencii patrí i určité predvídanie prehliadky. Vyššia pravdepodobnosť ohrozenia je keď vidíme, že sa dvíha nová vlna perzekúcie v našom okolí, keď sa dozvieš, že sa pozornosť ŠtB pri výsluchoch tvojich priateľov zamerala príliš na teba. Tiež, ak ti hrozí trestné stíhanie, keď máš byť predvolaný na výsluch a pod.

Tolko o prevencii. Teraz uvažujme o prípade, že k prehliadke dôjde a bude pri nej nájdený nejaký proskribovaný materiál, ilegálna tlač a pod. Čo robiť potom ?

- I l e g á l n a t l a č .

Zákony ČSSR nepoznajú pojem ilegálnej tlače. Nie je trestné vlastniť akúkoľvek tlač. Trestné je iba jej rozširovanie /paragraf poburovanie/, pričom treba "pobúriť" najmenej dve osoby /a to i nie súčasne

Ako rozoznáš, či si práve ty sledovaný? Skús niekedy v meste niekoho sledovať. Aj bez odbornej prípravy a striedania špiclov zistíš, že je to celkom ľahké. Na odhalenie sledovania niekoľko variant : vyhľadaj prázdnu ulicu, ktorú rýchlo prebehni. Po zabočení za roh sa po niekoľkých sekundách vráť alebo pozri späť do ulice. Tvoj "tiev" beží alebo sa náhli, aby si sa mu nestratil. Ak máš pochybnosť, celú situáciu zopakuj.

Podobne poslúži aj verejná doprava: stojíš alebo sedíš blízko dverí a v poslednej chvíli vystúpiš. Toto je zároveň aj spôsob, ako sa sledovateľa zbaviť.

Podobne naskočenie do mestskej dopravy "v poslednej chvíli" alebo v súrnom prípade do taxi.

V lete je výhodný i bicykel, ktorým môžeš aj tam, kde sa nedá vojsť autom.

Treba si uvedomiť, že ak sa nám aj podarí nejakým spôsobom zbaviť sa sledovania v meste, ŠtB nás bude čakať pri mieste bydliska alebo pracoviska. Podľa praxe možno počítať so sledovaním spravidla najviac do 21-22 hodín. V sobotu a nedeľu zriedkavo.

c/ O d p o č ú v a n i e

- t e l e f ó n u

je oveľa častejšie, ako si myslíš. Samotné nahrávanie totiž nevyžaduje osobnú prácu. Ak usúdiš, že tvoj telefón je odpočúvaný, telefonuj len v naozaj nutných prípadoch. Do telefónu nikoho nemenuj, radšej vysvetli opisom. Nedohoduj žiadne akcie, termíny stretnutí a pod. V Bratislave treba počítať s tým, že sa odpočúva každý telefón, ktorého účastník bol na výsluchu. Ak si ešte na výsluchu nebol, potom počítaj, že tvoje

rozhovory budú odpočúvané vtedy, ak :

- telefonuješ osobám politicky angažovaným,
- aktívnym duchovným, laikom,
- chartistom,
- tým, ktorí chodievajú na výsluchy a pod.

Odpočúvané sú aj telefóny všetkých centrálnych inštitúcií, masovo komunikačných prostriedkov, vládnych úradov, advokátskych kancelárií a pod.

Pri medzinárodnom telefónnom styku :

- do kapitalistických štátov totálne nahrávanie,
- do východoeurópskych námatkovo.

Preto je výhodné telefonovať z pošty, nie zo súkromnej telefónnej stanice.

- b y t u .

Zistiť, či je byť odpočúvaný, je bez potrebnej techniky ťažko. Preto sa spolieham na realistické ocenenie svojej situácie: do akej miery som už vo sfére záujmu ŠtB. Prax je taká, že ak sa do takéhoto záujmu ŠtB dostaneš a odpočúvanie ti namontujú, nezbavíš sa ho, ani keď tvoja zaujímavosť pre ŠtB poklesne.

ŠtB má veľmi moderné odpočúvacie zariadenie a máš malú nádej ho odhaliť. Východiskom nie je ani dôsledná domáca cenzúra rozhovorov.

Možno jediná rada: vzhľadom na to, že nahrávky z nezákonného odpočúvania nemôžu byť dôkazovým materiálom, nemôže ŠtB využiť na priame stíhanie tvoje názory, postoje, výroky.

Napriek tomu nie je rozumné v byte, o ktorom je podozrenie že je odpočúvaný :

- fakty o chystaných akciách,

prítomné/. Z toho vyplýva, že :

a/ tlač si vždy dostal poštou, bola ti kýmisi vhodena do poštovej schránky, bola ti zastrčená pod rohožku a nemáš vôbec tušenie, kto by ti ju mohol poslať alebo podstrčiť. Obálku si už vyhodil, nemáš vo zvyku uschovávať staré papiere.

Treba vedieť, že § 168 tr. zákona priamo stanovuje, že nemáš povinnosť nález, obdržanie alebo vlastníctvo takejto tlače hlásiť alebo ju odovzdávať orgánom.

b/ Tlač si nikomu neďával čítať, ani si nikomu nehovoril o jej obsahu. Tlač nečítala ani tvoja manželka, deti, rodičia, súrodenci. Všetci títo majú právo na otázky zo strany ŠtB, či túto tlač čítali, odmietnúť odpoveď /§ 100, pozri pri výsluchu/. Z tohoto dôvodu všetok proskribovaný materiál dávaj zásadne čítať medzi štyrmi očami /nebezpečenstvo nie zo strany vlastníctva, ale rozširovania/.

Ďalšou nezákonnou metódou kontroly občanov zo strany ŠtB je

b/ S l e d o v a n i e ,

ktoré si vyžaduje osobnú prácu úradníkov ŠtB /podobne ako prehliadka/, preto sa k nemu nesiahá často. Len výnimočne systematicky, zväčša je účelové alebo námatkové. ŠtB ťa sleduje, keď :

- si bol u sledovaného,
- si v trestnom stíhaní,
- sa dozvie o konkrétnej akcii, stretnutia,
- keď si bol práve na výsluchu, hlavne ak je to prvý výsluch.

Pravdaže, dostatočné dôvody k sledovaniu sú rozdielne veľké.

- termíny a miesta pripravovaných stretnutí
rozvádzať, pretože ich znalosť môže byť využitá ŠtB na zákrok alebo na trestné stíhanie.

d/ K o n t r o l a k o r e š p o n d e n c i e

sa v rámci ČSSR nezvykne skrývať /t.j. listy prídu otvorené a prelepené, prípadne i opatrené úradnou pečiatkou. Preto je výhodné list pečatiť alebo dôkladne prelepovať. Korešpondenciu majú kontrolovanú :

- farské úrady,
- osoby sledované,
- kasárne,
- väznice.

Mysli na to, že tvoj písomný prejav môže byť podkladom pre celý rad trestných činov: poburovanie, výtržnosť, hanobenie predstaviteľov štátu, marenie kontroly štátu nad cirkvami, šírenie poplašnej zvesti a pod. a za podmienok, že :

- sa zreteľne podpíšeš,
- udáš svoju plnú adresu,
- v prípade vyšetrovania priznáš autorstvo.

Treba vedieť, že v celej ČSSR na poštách sú spolupracovníci ŠtB, ktorí kontrolujú listy, podané vo väčšom množstve a vôbec každý neobvyklý prípad.

Čo sa týka korešpondencie zo zahraničia:

- s kapitalistickými krajinami je pravdepodobne kontrolovaná v plnom rozsahu /viacvrstvé fotografovanie nevyžaduje ani najmenšie poškodenie listu. Fotokópie tejto korešpondencie sú zakladané do kartoték a kontrolované v prípade záumu ŠtB o ne,

- z východnej Európy zatiaľ nie je takýmto spôsobom kontrolovaná.

O c h r a n a pred kontrolou korešpondencie :

- v rámci ČSSR :
  - nepísať na adresy evidentne kontrolované /zvoliť inú formu kontaktu/,
  - ak je sám mám korešpondenciu kontrolovanú, získať inú adresu, na ktorú mi budú chodiť listy a kde si ju vyzdvihnem.
- zo západných štátov :
  - svoje listy posielať z MĽR,
  - listy prijímam k priateľovi do niektorého socialistického štátu, ktorý nie je kontrolovaný. On ich vloží do novej obálky a pošle do ČSSR. Pritom ich môže zasielať :
    - na moju adresu priamo,
    - nepriamo - na adresu môjho priateľa v ČSSR, u ktorého si ju vyzdvihnem.

- o -

I N F O R M U J S V O J I C H

P R I A T E Ľ O V !

Kolektív autorov verí, že uvedená štúdia bude čoskoro úplne zbytočná !

/Pozn. red.: "ech sa tak stane!/"